

Alkoholpolitik

Sammanfattning

I betänkandet behandlas dels drygt 130 motionsyrkanden från de allmänna motionstiderna 2003 och 2004, dels 10 motionsyrkanden väckta med anledning av proposition 2003/04:161, Alkoholpolitiska frågor.

Utskottet föreslår, med anledning av ett tjugotal motionsyrkanden, ett tillkännagivande till regeringen rörande den bristande ålderskontrollen i samband med folkölsförsäljning i livsmedelsbutiker. Utskottet anser att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag i frågan.

Utskottet avstyrker övriga motioner, främst med hänvisning till tidigare ställningstaganden samt till pågående och aviserade åtgärder på området.

I betänkandet finns 20 reservationer och 6 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden	7
Alkoholpolitikens inriktning.....	7
Utskottets ställningstagande	14
Alkoholförebyggande åtgärder och forskning	16
Utskottets ställningstagande	22
Detaljhandelsmonopolet.....	24
Utskottets ställningstagande	27
Serveringsbestämmelser	28
Utskottets ställningstagande	32
Försäljning av öl i detaljhandeln m.m.	34
Utskottets ställningstagande	38
Illegal alkoholförsäljning m.m.....	39
Utskottets ställningstagande	41
Alkoholfrågor i övrigt.....	41
Utskottets ställningstagande	44
Reservationer.....	45
Särskilda yttranden.....	57
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag.....	60
Motioner väckta med anledning av proposition 2003/04:161.....	60
Motioner från allmänna motionstiden 2003.....	61
Motioner från allmänna motionstiden 2004.....	67

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Alkoholpolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Sk349 yrkandena 1 och 3, 2003/04:So31 yrkandena 1 och 5, 2003/04:So35 yrkande 3, 2003/04:So343 yrkandena 8 och 10, 2003/04:So345 yrkande 25, 2003/04:So407 yrkande 1, 2003/04:So422 yrkande 1, 2003/04:So427 yrkandena 1, 3 och 4, 2003/04:So448 yrkandena 2 och 3, 2003/04:So552, 2003/04:So576 yrkande 5, 2003/04:So577 yrkande 13, 2003/04:So645 yrkande 15, 2004/05:K431 yrkande 17 delvis, 2004/05:So337, 2004/05:So393 yrkande 1, 2004/05:So396 yrkande 1, 2004/05:So431 yrkandena 3 och 6, 2004/05:So509 yrkande 2, 2004/05:So517 yrkandena 6 och 9, 2004/05:So607 yrkandena 1 och 3, 2004/05:So610 yrkande 1 och 2004/05:So614 yrkande 2.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (c)

2. Alkoholförebyggande åtgärder

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:Sk310 yrkandena 1 och 5, 2003/04:So31 yrkandena 2 och 4, 2003/04:So32, 2003/04:So35 yrkande 1, 2003/04:So220, 2003/04:So231 yrkande 1, 2003/04:So285 yrkande 2, 2003/04:So374, 2003/04:So379 yrkande 1, 2003/04:So395 yrkande 3, 2003/04:So422 yrkandena 4 och 5, 2003/04:So427 yrkande 2, 2003/04:So448 yrkande 1, 2003/04:So532, 2003/04:So546, 2003/04:So576 yrkande 2, 2003/04:So639 yrkande 2, 2003/04:So645 yrkande 14, 2004/05:Sk340 yrkande 2, 2004/05:Sk448 yrkande 5, 2004/05:So231 yrkande 3, 2004/05:So319, 2004/05:So344, 2004/05:So507 yrkande 1, 2004/05:So517 yrkande 8, 2004/05:So549 yrkande 1, 2004/05:So551 yrkande 3, 2004/05:So587, 2004/05:So607 yrkande 6 och 2004/05:So614 yrkande 6.

Reservation 3 (m)

Reservation 4 (v)

3. Alkoläsk

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So231 yrkande 2, 2003/04:So236 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So231 yrkandena 1 och 2 och 2004/05:So549 yrkande 2.

Reservation 5 (kd)

4. Lördagsöppet

Riksdagen avslår motion 2003/04:So36 yrkande 5.

5. Detaljhandelsmonopolet

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So422 yrkande 3, 2003/04:So541, 2003/04:So645 yrkande 6 och 2004/05:So516 yrkande 2.

Reservation 6 (m)

6. Gårdsförsäljning m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So234, 2003/04:So391, 2003/04:So403, 2003/04:So422 yrkande 9, 2003/04:So486, 2003/04:So540, 2004/05:So276, 2004/05:So277, 2004/05:So392 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So413 och 2004/05:N403 yrkande 16.

Reservation 7 (m)

7. Alkohol i livsmedelsaffärer

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So204, 2004/05:So225 och 2004/05:So459.

Reservation 8 (m)

8. Distansförsäljning av alkohol

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So392 och 2004/05:So202.

Reservation 9 (m)

9. Parlamentarisk utredning

Riksdagen avslår motion 2003/04:Sk348 yrkande 2.

Reservation 10 (m)

10. Olägenheter i fråga om ordning och nykterhet

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So577 yrkande 15, 2003/04:So645 yrkande 7 och 2004/05:So517 yrkande 4.

Reservation 11 (v)

11. Lämplighetskravet

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So215, 2003/04:So569 yrkande 4 och 2004/05:So334.

Reservation 12 (m)

Reservation 13 (v)

12. Undantag från alkohollagens bestämmelser m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So485 och 2004/05:So494.

Reservation 14 (m)

13. Serveringstider m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So202, 2003/04:So432 och 2004/05:So224.

Reservation 15 (m)

14. Servering i teater - och konsertfoajéer

Riksdagen avslår motion 2004/05:So259.

Reservation 16 (m)

15. Ansvar för serveringstillstånd

Riksdagen avslår motion 2004/05:So622.

16. Servering av helflaskor sprit

Riksdagen avslår motion 2003/04:So279.

17. Ålderskontrollen vid försäljning av folköl

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om ålderskontrollen vid försäljning av folköl. Riksdagen bifaller därmed delvis motionerna 2003/04:So36 yrkande 6, 2003/04:So329, 2003/04:So379 yrkande 2, 2003/04:So389, 2003/04:So395 yrkande 1, 2003/04:So471, 2003/04:So484 yrkandena 1 och 2, 2003/04:So515 yrkandena 1 och 2, 2003/04:So645 yrkande 8, 2004/05:So287, 2004/05:So291, 2004/05:So350 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So517 yrkandena 2 och 3, 2004/05:So602 yrkande 1, 2004/05:So607 yrkande 7, 2004/05:So614 yrkande 5 och 2004/05:So626.

18. Ändrade regler för försäljning av folköl

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So251, 2003/04:So256, 2004/05:So332 och 2004/05:So661.

Reservation 17 (m)

Reservation 18 (v) – motiv.

19. Illegal alkoholförsäljning m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So31 yrkande 3, 2003/04:So550, 2004/05:Sk448 yrkande 4 och 2004/05:So545.

20. Åldersgränser

Riksdagen avslår motion 2003/04:So422 yrkande 7.

Reservation 19 (m)

21. Åldersdiskriminering på Systembolaget

Riksdagen avslår motion 2004/05:So212.

22. Varningstexter

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So284 och 2004/05:So408.

Reservation 20 (kd)

23. Definitioner för olika alkoholdrycker

Riksdagen avslår motion 2003/04:So395 yrkande 2.

24. Kraven för tillverkningstillstånd

Riksdagen avslår motion 2004/05:L371 yrkande 2.

25. Uppgiftsskyldighet för Skatteverket

Riksdagen avslår motion 2004/05:So288.

Stockholm den 1 mars 2005

På socialutskottets vägnar

Chatrine Pålsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Chatrine Pålsson (kd), Kristina Zakrisson (s), Margareta Israelsson (s), Cristina Husmark Pehrsson (m), Conny Öhman (s), Lars U Granberg (s), Catherine Persson (s), Anne Marie Brodén (m), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Magdalena Andersson (m), Elina Linna (v), Jan Lindholm (mp), Martin Nilsson (s), Marita Aronson (fp), Gunilla Wahlén (v) och Gabriel Romanus (fp).

Utskottets överväganden

Alkoholpolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett stort antal motioner gällande alkoholpolitikens inriktning, främst med hänvisning till att motionsyrkandena får anses åtminstone delvis tillgodosedda genom den politik som för närvarande förs.

Jämför reservationerna 1 (m) och 2 (c).

Motioner

I *motion 2003/04:So422 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m)* begärs ett tillkännagivande om alkoholpolitikens inriktning (*yrkande 1*). Motionärerna anför att en ny alkoholpolitik kräver en kombination av samverkande åtgärder. Flertalet människors förmåga att hantera sitt alkoholbruk måste respekteras. Onödiga begränsningar och krångel måste tas bort.

I *motion 2004/05:K431 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)* begärs ett tillkännagivande om åtgärder mot bl.a. alkoholmissbruk (*yrkande 17 delvis*). Motionärerna anför att det är positivt att Sverige med stöd av bl.a. Irland driver på att få fram det av EU:s ministerråd beslutade förslaget till EU-strategi mot alkoholskador. Det är viktigt att denna strategi kommer att bygga på modern forskning, såsom har skett i de aktionsplaner som har antagits av Världshälsoorganisationens (WHO) Europaregion.

I *motion 2003/04:So345 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)* begärs ett tillkännagivande om att verka för att OECD utreder de samhällsekonomiska kostnader som orsakas av alkoholmissbruk (*yrkande 25*). Motionärerna pekar på att det skulle vara av stort värde om OECD kunde ta på sig att beräkna de samhällsekonomiska kostnader som alkoholnäringsen vållar i medlemsländerna genom sjuklighet, annat bortfall av arbetskraft, sjukvårdskostnader m.m.

I *motion 2003/04:So577 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd)* begärs ett tillkännagivande om att signalsystem under senare år har gått i alkoholpositiv anda (*yrkande 13*). Motionärerna anser att denna utveckling måste motverkas och pekar bl.a. på att priserna på alkohol har sjunkit på senare år och att antalet restauranger med serveringstillstånd har ökat markant.

I *motion 2004/05:So607 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd)* begärs ett tillkännagivande om alkoholpolitiken inom EU (*yrkande 1*). Motionärerna anser att Sverige bör stå för en alternativ alkoholpolitik i EU som syftar till att pressa ned den totala konsumtionen av alkohol och minska alkoholskadorna. Vidare bör Sverige försöka vinna opinion för folkhälsoaspekterna på alkoholfrågorna samt bilda allianser med länder inom EU som är villiga att driva en mer re-

striktiv linje. I motionen begärs även ett tillkännagivande om att ett nytt alkoholpolitiskt mål bör införas (*yrkande 3*). Enligt motionärerna bör det vara dels att konsumtionen av alkohol bland barn och ungdomar under 18 år skall minska med 25 % fram till 2010, dels att totalkonsumtionen av alkohol i Sverige skall minska fram till 2010.

I *motion 2004/05:So517 av Lars Ohly m.fl. (v)* begärs ett tillkännagivande om att Sverige bör söka samarbete med andra EU-länder i syfte att påverka EU:s alkoholpolitik i en folkhälsopolitisk riktning (*yrkande 6*). Vidare begärs ett tillkännagivande om ett nordiskt samarbete för en gemensam strategi avseende alkoholpolitiken (*yrkande 9*). Motionärerna anser att Sverige, inom ramen för samarbetet i Nordiska rådet, snarast bör ta initiativ till en gemensam alkoholpolitisk strategi i syfte att dämpa kraven på alkoholskattesänkningar. Ett liknande motionsyrkande framförs i *motion 2003/04:Sk349 av Gunilla Wahlén m.fl. (v)* (*yrkande 1*). I *motion 2003/04:Sk349* begärs vidare ett tillkännagivande om stöd för WHO:s alkoholpolitiska arbete (*yrkande 3*). Enligt motionärerna bör Sverige, genom strategin för en mer folkhälsoinriktad alkoholpolitik, aktivt stödja Världshälsoorganisationen, WHO, i dess alkoholpolitiska strategi.

I *motion 2003/04:So407 av Ulla Hoffmann m.fl. (v)* begärs ett tillkännagivande om att bl.a. alkoholpolitiken ges en inriktning för integration (*yrkande 1*). Motionärerna anser att det, för den som hamnat i missbruk, behövs en betydligt mer samordnad insatskedja där preventivt arbete, behandling och eftervård hänger ihop.

I *motion 2003/04:So343 av Maud Olofsson m.fl. (c)* begärs ett tillkännagivande om att systematisera arbetet för att mobilisera medborgaransvaret i alkoholpolitiken (*yrkande 8*). Motionärerna anför att det är uppenbart att den traditionella svenska alkoholpolitikens effektivitet har avtagit. Ny kraft i alkoholpolitiken måste sökas genom att medborgarnas ansvarskänsla och det civila samhället på allvar mobiliseras. Vidare begärs i motionen ett tillkännagivande om en fortsatt aktiv hållning från WHO:s sida vad gäller att implementera alkoholpolitik som bidrar till ökad folkhälsa (*yrkande 10*). Motionärerna pekar på att överkonsumtion av alkohol är ett stort folkhälsoproblem i nästan hela världen.

I *motion 2003/04:So31 av Kenneth Johansson m.fl. (c)* begärs ett tillkännagivande om en breddad alkoholpolitik (*yrkande 1*). Motionärerna delar inte uppfattningen att den traditionella alkoholpolitiken med höga priser och försäljningsmonopol skall skrotas bara därför att den inte räcker ända fram. I stället bör man ta krafttag för att förändra alkoholfrågornas status i EU och skapa en mer gynnsam miljö för en restriktiv, svensk alkoholpolitik. Vidare begärs i *yrkande 5* ett tillkännagivande om behovet att knyta internationella allianser i alkoholpolitiken. Enligt motionärerna är det viktigt att den svenska regeringen och de svenska ledamöterna i Europaparlamentet söker allianser med regeringar, partier och organisationer i andra EU-länder som delar engagemanget i att minimera alkoholmissbruket.

I motion 2003/04:So35 av Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp) begärs ett tillkännagivande om att regeringen i EU-arbetet skall prioritera skyddsintresset före gemenskapsintresset (yrkande 3). Motionärerna anför att snabb hjälp i form av det nya konstitutionsfördraget inte kan inte förväntas på alkoholområdet. Det behövs därför mycket styrka, mycket mod och en solidarisk uppslutning från andra länder, som faktiskt börjar förstå att den ökande alkoholförbrukningen är en tickande bomb när det gäller folkhälsan.

I motion 2003/04:So645 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp) begärs ett tillkännagivande om punktnykterhet (yrkande 15). Motionärerna pekar på att det i vissa situationer och under vissa omständigheter, t.ex. under graviditeter, är särskilt viktigt att avstå från alkohol.

I motion 2004/05:So610 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp) begärs ett tillkännagivande om barn och alkohol (yrkande 1). Motionärerna anför att enligt den rekommendation som framgår av WHO:s Europaregions European Alcohol Action Plan för åren 2000–2005 skall alla länder ha reducerat riskerna för alkoholrelaterade skador på och inom familjen och skapa en säker miljö för barn.

I motion 2004/05:So614 av Anita Brodén och Runar Patriksson (fp) begärs ett tillkännagivande om att aktivt söka internationella allianser för att gemensamt verka för att i EU minska alkoholkonsumtionen (yrkande 2).

I motion 2003/04:So448 av Mikael Oscarsson (kd) begärs ett tillkännagivande om att anta en målsättning att minska alkoholkonsumtionen med 20 % på tio år och inrikta politikens samlade kraft för att nå målet (yrkande 2). I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att hålla fast vid prisvapnet i alkoholpolitiken. Motionären anför att det är viktigt att Sverige behåller prisvapnet även om detta förlorat i effektivitet sedan införselkvoterna höjts.

I motion 2003/04:So427 av Peter Pedersen (v) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör analysera och utvärdera de sammantagna konsekvenser som EU-medlemskapet medfört för den svenska alkoholpolitiken sedan inträdesåret 1994 (yrkande 1). Vidare begärs i motionen ett tillkännagivande om värdet av att återgå till en restriktiv alkoholpolitik (yrkande 3). Avslutningsvis bör regeringen ges i uppdrag att analysera om de från årskiftet 2003/04 gällande införselreglerna av alkohol från annat EU-land, över huvud taget kan betraktas som en begränsning av alkoholens fria flöde värd att försöka kontrollera efterlevnaden av (yrkande 4).

I motion 2004/05:So431 av Jan Lindholm och Ulf Holm (mp) begärs ett tillkännagivande om att kraftfulla insatser för att minska alkoholens skadeverkningar ger större intäkter än kostnader för samhället (yrkande 3). Vidare begärs ett tillkännagivande om uppföljning av de totala samhällsekonomiska effekterna av de föreslagna åtgärderna (yrkande 6). Motionärerna anför att det är önskvärt att regeringen tar initiativ till en studie som följer frågan och samlar in sådan kunskap att det blir möjligt att redovisa effekterna för samhällets totala ekonomi av den förändring i alkoholbeteende som en restriktivare alkoholpolitik leder till.

I motion 2003/04:So552 av *Christin Nilsson m.fl. (s)* begärs en översyn av svensk alkoholpolitik. Motionärerna anför att det, för att värna den svenska alkoholpolitiken och Systembolaget, måste tas ett helhetsgrepp på hur svensk alkoholpolitik skall se ut framdeles.

I motion 2003/04:So576 av *Anders Bengtsson m.fl. (s)* begärs ett tillkännagivande om en nationell samling på alkoholområdet för att åstadkomma en långsiktig och ansvarsfull alkoholpolitik (*yrkande 5*). Motionärerna anför att det behövs någon form av nationell samling för att hitta en långsiktig väg till det gemensamma målet som de flesta ställer sig bakom, dvs. att slå vakt om Systembolaget och den ansvarsfulla alkoholpolitiken.

I motion 2004/05:So337 av *Margareta Sandgren m.fl. (s)* begärs ett tillkännagivande om svensk alkoholpolitik. Motionärerna anför att förutsättningarna för den svenska alkoholpolitiken har förändrats men att Sverige under alla förhållanden bör arbeta aktivt i bl.a. EU för gemensamma insatser för att minska alkoholkonsumtionen.

I motion 2004/05:So393 av *Kerstin Engle (s)* begärs ett tillkännagivande om att Sverige inom EU aktivt bör verka för striktare och högre åldersgränser för alkoholinköp och konsumtion (*yrkande 1*).

I motion 2004/05:So396 av *Nils-Erik Söderqvist m.fl. (s)* begärs ett tillkännagivande om en förbättrad alkoholpolitik inom EU (*yrkande 1*). Motionärerna anför att många av EU:s medlemsstater har aktiverat sig inom det alkoholpolitiska fältet. Sverige bör stödja denna inriktning och öka insatserna för en förbättrad alkoholpolitik inom EU.

I motion 2004/05:So509 av *Hillevi Larsson och Christina Axelsson (s)* begärs ett tillkännagivande om att Sverige bör verka för att de negativa folkhälsoaspekterna av bl.a. alkoholkonsumtion lyfts fram och erkänns i EU (*yrkande 2*).

Bakgrund och tidigare behandling m. m.

Målet för samhällets alkoholpolitik är att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar (prop. 2000/01:20, bet. 2000/01:SoU8, rskr. 2000/01:144).

Motionsyrkanden rörande alkoholpolitiken behandlades senast hösten 2003 i *betänkande 2003/04:SoU1* då utskottet behandlade ett antal alkoholmotioner innefattande ett EU-perspektiv. Utskottet anförde följande i sin bedömning (s. 67):

Även när det gäller vilken alkoholpolitik Sverige bör driva inom EU vidhåller givetvis utskottet sin tidigare redovisade inställning. I sammanhanget finns det även skäl att framhålla de ansträngningar som Sverige gör tillsammans med de övriga länderna för att lyfta fram alkoholen som en folkhälsofråga inom EU. Utskottet vill stryka under vikten av att verka för sänkta införselkvoter och en begränsning av alkoholreklamen. Sammanfattningsvis anser utskottet att motionärerna genom den förda politi-

ken får anses tillgodosedda. Något initiativ med anledning av motionerna är således inte erforderligt.

Inget parti reserverade sig mot utskottets förslag till beslut. Riksdagen följde utskottet (prot. 2003/04:42).

Motionsyrkanden rörande alkoholpolitiken behandlades dessförinnan våren 2003 av utskottet i *betänkande 2002/03:SoU6 Alkoholfrågor*. I betänkandet, vartill hänvisas, ges en utförlig redovisning av frågans behandling i riksdagen under senare år (s. 6 f.). I sin bedömning anförde utskottet följande:

Sverige bedriver sedan lång tid tillbaka en restriktiv alkoholpolitik för att begränsa alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Utskottet vill betona vikten av att Sverige även fortsättningsvis behåller målsättningen att begränsa alkoholens skadeverkningar och verkar för att minska den totala alkoholkonsumtionen.

Utskottet står fast vid att det svenska EU-medlemskapet har förändrat det som tidigare utgjorde viktiga delar av alkoholpolitiken. Den anpassning till EU:s införselregler som Sverige måste göra och som innebär stegvis höjda införselkvoter för alkohol för privat bruk fram till år 2004 är inte oproblematisk. Möjligheten att använda det s.k. prisinstrumentet för att påverka tillgången på alkohol försvagas. Höjda införselkvoter kan vidare, om åtgärder inte vidtas, komma att medföra att gränshandeln med alkohol successivt ökar liksom troligen också den illegala handeln och försäljningen av alkohol. Det finns därför, enligt utskottet, anledning att hysa oro för att alkoholskadorna kan komma att bli fler genom att totalkonsumtionen, i ett sådant läge, kommer att öka under de närmaste åren. Utskottet anser att de eventuella negativa effekterna av denna anpassning till EU:s regelsystem kraftfullt måste motverkas. Aktiva informationsinsatser och opinionsbildande åtgärder är nödvändiga.

Det övergripande målet för den svenska alkoholpolitiken ligger fast. Målet bör nås genom åtgärder mot skadligt dryckesbeteende och genom att sänka den totala alkoholkonsumtionen. Möjligheterna att begränsa alkoholens tillgänglighet genom nationella åtgärder har som ovan anförts minskat de senaste åren, och en förstärkning måste enligt utskottet ske av såväl lokala som internationella insatser för att minska alkoholskadorna. Det internationella arbetet på alkoholområdet bör utvecklas och förstärkas. Särskilt viktigt är utarbetandet av en EU-strategi för att utforma en effektiv, ansvarsfull och social alkoholpolitik som gagnar folkhälsan inom unionen. Utskottet anser det viktigt att denna politik på EU-nivå även innefattar åtgärder för att minska efterfrågan, exempelvis genom pris- och skatteinstrument. Utskottet erinrar om de initiativ som togs av Sverige under det svenska ordförandeskapet.

Den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador som antagits av riksdagen (prop. 2000/01:20, bet. 2000/01:SoU8, rskr. 2000/01:144) ger kommunerna en viktigare roll än tidigare vad gäller att utveckla och samordna den lokala alkoholpreventionen. Utskottet ser positivt på att det lokala ansvaret i det alkoholförebyggande arbetet har ökat och förstärkts. Förstärkta åtgärder behövs när det gäller särskilda stödsatser för riskgrupper och individer med riskbeteende, vård- och behandlingsinsatser samt opinionsbildning och information, begränsning av tillgången på och marknadsföringen av alkoholdrycker, kompetensutveckling, uppföljning av konsumtions- och skadeutvecklingen samt alkoholforskningen.

Utskottet vill också framhålla vikten av det arbete som Statens folkhälsoinstitut utför inom ramen för sitt uppdrag att följa upp och utvärdera

de olika insatserna som följer av den nationella handlingsplanen. Slutligen finns det skäl att framhålla det omfattande uppdrag att förebygga alkoholskador som Alkoholkommittén erhållit. Utskottet vill, med anledning av innehållet i motion – – peka på att ett av de särskilt prioriterade delmålen enligt den nationella handlingsplanen är att ingen alkohol skall förekomma i trafiken, på arbetsplatser eller under graviditeten.

Aktuella motioner avstyrktes. Till betänkandet fogades i denna del fyra reservationer (fp, v och mp gemensamt, kd samt c). Riksdagen följde utskottet (prot. 2002/03:92).

I *proposition 2003/04:161 Alkoholpolitiska frågor* (s. 102) anför regeringen att det internationella arbetet, främst inom EU och WHO, skall utvecklas och förstärkas. Sverige skall genom olika initiativ bidra till utvecklingen av en gemenskapsstrategi för att minska alkoholens skadeverkningar inom EU samt aktivt verka för ett ökat informations- och erfarenhetsutbyte inom WHO och EU.

I *proposition 2003/04:161* anføres vidare följande (s. 102 f.).

Sverige har i flera år fört diskussioner med medlemsländerna och med kommissionen om alkohol och folkhälsa. Utgångspunkten har varit att alkoholfrågan i många delar är en nationell angelägenhet men att det finns frågor och områden som bäst kan lösas på gemenskapsnivå som t.ex. rådsrekommendationen om unga och alkohol som antogs 2001 i Stockholm. Syftet med Sveriges initiativ har varit att hitta områden där EU:s medlemsländer och kommissionen har nytta av att samarbeta, utbyta information och enas om någon form av gemensamma rekommendationer. Samtidigt bör medlemsländernas möjligheter att föra en folkhälsopolitik som är mer långtgående än en eventuell miniminivå inte hindras. Sverige föreslog därför under det svenska ordförandeskapet att kommissionen skulle uppmanas att påbörja arbetet med en europeisk strategi för att minska alkoholens skadeverkningar.

Förslaget antogs enhälligt vid hälsorådets möte i Stockholm den 5 juni 2001 och flera ministrar uttalade sitt starka stöd för det svenska initiativet. Rådet uppmanade kommissionen att återkomma med ett förslag till en samlad gemenskapsstrategi och en tidsplan för hur arbetet skall bedrivas. Avsikten är att kommissionen under 2005 kommer att presentera ett förslag till en sådan gemenskapsstrategi för att minska alkoholens skadeverkningar.

En gemensam europeisk *kunskapsuppbyggnad* om alkoholproblemets omfattning och effekter är viktigt som underlag för framtida gemensamma åtgärder, bl.a. gemenskapsstrategin. Mot denna bakgrund har Sverige tillsammans med Finland tagit initiativ till en länderjämförande undersökning om alkoholproblemets omfattning och hur alkoholpolitiken ser ut i samtliga EU-länder, det s.k. ECAS-projektet (European Comparative Alcohol Study). Resultaten från projektet har nyligen publicerats och visar tydligt att alkoholrelaterade skador är ett mycket allvarligt folkhälsoproblem i samtliga EU-länder. En WHO-studie har dessutom visat att vart fjärde dödsfall bland europeiska män mellan 15 och 29 år är relaterat till alkohol. Sammanlagt har omkring 55 000 unga människor i Europa dött av alkoholrelaterade orsaker under 2000. Det är därför viktigt att diskutera en gemenskapsstrategi för att minska alkoholrelaterade skador inom unionen. Alkoholfrågan måste få mera tonvikt på konsekvenser för folkhälsan och mindre på konsekvenser för jordbruks- och näringspolitiken. Detta innebär bl.a. att man inom EU i större utsträckning än tidigare

tar hänsyn till olika åtgärders effekter på folkhälsan även inom andra politikområden än folkhälsa, t.ex. när det gäller inre marknads-, skatte- och jordbrukspolitik.

I fråga om *alkohol och ungdom* bör en gemensam rekommendation om lägsta ålder för försäljning och servering av alkohol kunna minska tillgången till alkohol för ungdomar. Den ökade personliga rörligheten mellan länderna gör det önskvärt att länderna inom gemenskapen tillämpade i princip samma åldersgränser vid försäljning respektive servering av alkohol. Sveriges internationella arbete är inriktat på att stärka *folkhälsopolitikens ställning* inom EU. Denna inriktning innebär bl.a. att man inom EU i större utsträckning än tidigare tar hänsyn till olika åtgärders effekter på folkhälsan även inom andra politikområden än folkhälsa, t.ex. inre marknads- och jordbrukspolitik. Successivt bör alkoholfrågan inom EU därigenom få mindre tonvikt på jordbruks- och näringspolitik och mera på förebyggande folkhälsopolitik. En utvidgning av EU:s mandat på alkoholområdet för att skydda folkhälsan, vilket nu diskuteras i det gemensamma arbetet om ett nytt fördrag inom EU, skulle underlätta en sådan process. Hälsorådets enhälliga beslut i juni 2001 om behovet av en gemensam alkoholstrategi inom EU visar att det finns ett ökande intresse bland medlemsstaterna att diskutera åtgärder av folkhälsoskäl på alkoholområdet. En förstärkning av EU:s kompetens på alkoholområdet borde således ge det förebyggande folkhälsoarbetet på alkoholområdet högre prioritet inom gemenskapen. Levnadsvanor och livsbetingelser har en avgörande betydelse för hälsoutvecklingen. Alkohol är i detta sammanhang en av de viktigaste bestämningsfaktorerna, särskilt bland unga människor. Konsumtionsnivåer, alkoholvanor och de olika EU-ländernas policy inom alkoholområdet har dessutom alltmer närmat sig varandra och det har blivit allt svårare att behålla nationella regler som inte harmoniserar med EU:s regelverk. Ojämligheten i hälsa riskerar också att öka inom EU särskilt mot bakgrund av att alkohol bidrar till stora medicinska och sociala skador i flera av de nya EU-länderna från 2004. Allt detta talar för att en förstärkning av EU:s kompetens på alkoholområdet framöver blir allt viktigare att driva.

Regeringen har den 15 januari 2004 (dir. 2004:3) tillkallat en särskild utredare med uppdrag att följa utvecklingen när det gäller införsel och försäljning av alkohol i framför allt södra Sverige samt att föreslå de åtgärder som kan behövas för att minska de problem som ökad införsel och vidareförsäljning av alkohol skapar. Utredningen skall slutredovisa sitt resultat senast den 15 mars 2005. Utredningen, som antagit namnet *Alkoholinförselutredningen*, överlämnade i augusti 2004 delbetänkandet *Var går gränsen?* (SOU 2004:86). Utredningen föreslår att Sverige intensifierar arbetet med att få till stånd den gemenskapsstrategi för att minska alkoholens skadeverkningar som initierades under det svenska ordförandeskapet. Sverige bör vidare verka aktivt för att, inom ramen för gemenskapen, införa varningstexter på förpackningar som innehåller alkohol. Sverige måste vidare öka sina ansträngningar i arbetet med att ge de folkhälsomässiga konsekvenserna av olika förslag och beslut större betydelse inom EU. Sverige bör arbeta för att bilda allianser med de nordiska och baltiska länderna samt med övriga nya medlemsländer inom EU när det gäller alkoholpolitik. Betänkandet har remissbehandlats.

Regeringen beslutade den 17 februari 2005 att remittera en planerad proposition om åtgärder mot illegal alkoholhantering till Lagrådet. Enligt Rege-

ringskansliets propositionsförteckning från den 18 januari 2005 avser regeringen att lämna propositionen till riksdagen den 23 mars 2005.

I juni 2004 antog *ministerrådet* slutsatser som fokuserar på alkohol och unga och som understryker vikten av en övergripande strategi på alkoholområdet som kan bidra till att åstadkomma en mer balanserad alkoholpolitik inom unionen. Vidare arbetar *kommissionen* för närvarande med en strategi för att begränsa alkoholens skadeverkningar, vilken bl.a. kommer att omfatta bilkörning och alkohol, reklam, punktskatter, bästa praxis, övervakning och insamling av data. Ungdomar kommer att ges särskild prioritet. Sverige har under sex månader under 2004 haft en nationell expert vid kommissionen.

Ett motionsyrkande med samma innebörd som det i motion 2003/04:So345 (fp) yrkande 25 behandlades av utskottet i *betänkande 2002/03:SoU7 Mål för folkhälsan*. I sin bedömning anförde utskottet följande:

OECD arbetar med hälso- och sjukvården, dess organisation, kostnader och effektivitet samt uppföljning av reformer inom sjukvården. Utskottet anser i och för sig att det kunde vara av intresse om OECD, som motionärerna – – – förespråkar, kunde ta på sig att beräkna de samhällsekonomiska kostnader som alkoholförbrukningen vållar i medlemsländerna. Utskottet är dock inte berett att förslå riksdagen ett tillkännagivande med detta innehåll. Motionsyrkandet avstyrks.

Motionen avstyrktes (res. fp). Riksdagen följde utskottet (prot. 2002/03:92).

Regeringen har den 20 januari 2005 beslutat att tilldela Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning (SoRAD) tre miljoner kronor för att i samarbete med WHO:s Europakontor genomföra en vetenskaplig undersökning om alkoholens samhällskostnader. Projektsamarbetet med WHO sker i två faser. Fas 1 innebär att SoRAD genomför beräkningar av alkoholens samhällskostnader i Sverige. Fas 2 består i att samma metod därefter används för att beräkna alkoholens samhällskostnader i Europas övriga länder.

Utskottets ställningstagande

Sverige bedriver sedan lång tid tillbaka en restriktiv alkoholpolitik för att begränsa alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Utskottet vill betona vikten av att Sverige även fortsättningsvis behåller målsättningen att begränsa alkoholens skadeverkningar och verkar för att minska den totala alkoholkonsumtionen.

Utskottet står fast vid att det svenska EU-medlemskapet har förändrat det som tidigare utgjorde viktiga delar av alkoholpolitiken. Anpassningen till EU:s införselregler har inneburit att de tidigare införselkvoterna har ersatts av i princip obegränsad införsel för personligt bruk, varvid tullens bedömning vägleds av s.k. indikativa nivåer, som i sig representerar mycket stora kvantiteter alkohol. Möjligheten att använda det s.k. prisinstrumentet för att begränsa konsumtionen av alkohol har försvagats. Dessa förändringar har medfört ökad gränshandel med alkohol liksom ökad illegal handel och försäljning av alkohol. Samtidigt har totalkonsumtionen ökat. Det finns därför, enligt

utskottet, anledning att hysa oro för att alkoholskadorna kan komma att bli fler. Utskottet anser att de negativa effekterna av anpassningen till EU:s regelsystem måste motverkas. Det måste ske genom ett mer intensivt och ännu kraftfullare arbete än hittills. Aktiva informationsinsatser och opinionsbildande åtgärder är härvid nödvändiga.

Det övergripande målet för den svenska alkoholpolitiken ligger fast. Målet bör nås genom åtgärder mot skadligt dryckesbeteende och genom att sänka den totala alkoholkonsumtionen. Möjligheterna att begränsa alkoholens tillgänglighet genom nationella åtgärder har som ovan anförts minskat de senaste åren, och en förstärkning måste enligt utskottet ske av såväl lokala som internationella insatser för att minska alkoholskadorna.

Det internationella arbetet på alkoholområdet bör förstärkas. Det nordiska samarbetet bör utvecklas ytterligare och utskottet hälsar med tillfredsställelse att de nordiska staterna nu har enats om en gemensam strategi gentemot EU rörande alkoholpolitiken. Särskilt viktigt är emellertid utarbetandet av en EU-strategi för att utforma en effektiv, ansvarsfull och social alkoholpolitik som gagnar folkhälsan inom unionen. Utskottet anser det viktigt att denna politik på EU-nivå även innefattar åtgärder för att minska efterfrågan, exempelvis genom pris- och skatteinstrument. Utskottet erinrar om de initiativ som togs av Sverige under det svenska ordförandeskapet. Folkhälsopolitikens ställning måste stärkas. Utskottet utgår från att regeringen gör stora ansträngningar i den riktningen.

Utskottet ser positivt på att det lokala ansvaret i det alkoholförebyggande arbetet har ökat och förstärkts. Förstärkta åtgärder behövs när det gäller särskilda stödinsatser för riskgrupper och individer med riskbeteende, vård- och behandlingsinsatser samt opinionsbildning och information, begränsning av tillgången på och marknadsföringen av alkoholdrycker, kompetensutveckling, uppföljning av konsumtions- och skadeutvecklingen samt alkoholforskningen. I motionerna 2003/04:So645 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 15 och 2004/05:So610 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 1 begärs tillkännagivanden om punktnykterhet i vissa situationer respektive om barn och alkohol. Motionerna aktualiserar viktiga frågeställningar som utskottet har stor förståelse för. Utskottet vill härvid peka på att enligt den nationella handlingsplanen är ett av de särskilt prioriterade delmålen att ingen alkohol skall förekomma i trafiken, på arbetsplatser eller under graviditeten. Ett annat prioriterat delmål är att åstadkomma en alkoholfri uppväxt.

Utskottet vill också framhålla vikten av det arbete som Statens folkhälsoinstitut utför inom ramen för sitt uppdrag att följa upp och utvärdera de olika insatserna som följer av den nationella handlingsplanen. Det finns också skäl att framhålla det omfattande uppdrag att förebygga alkoholskador som Alkoholkommittén har. Vidare noterar utskottet att regeringen under innevarande år avser att till riksdagen dels lämna förslag om bl.a. skärpta regler gällande olovlig försäljning av alkohol, dels lämna förslag till en ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador. Utskottet avser dessutom att återkomma med någon form av aktivitet för att stärka fokus på det internationella

arbetet och för att klargöra vad Sverige kan göra för att driva en alkoholpolitik baserat på ett folkhälsoperspektiv i olika internationella organ.

Det som tas upp i motionerna 2003/04:Sk349 (v) yrkandena 1 och 3, 2003/04:So31 (c) yrkandena 1 och 5, 2003/04:So35 (mp) yrkande 3, 2003/04:So343 (c) yrkandena 8 och 10, 2003/04:So345 (fp) yrkande 25, 2003/04:So407 (v) yrkande 1, 2003/04:So427 (v) yrkandena 1, 3 och 4, 2003/04:So448 (kd) yrkandena 2 och 3, 2003/04:So552 (s), 2003/04:So576 (s) yrkande 5, 2003/04:So577 (kd) yrkande 13, 2003/04:So645 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 15, 2004/05:K431 (fp) yrkande 17 delvis, 2004/05:So337 (s), 2004/05:So393 (s) yrkande 1, 2004/05:So396 (s) yrkande 1, 2004/05:So431 (mp) yrkandena 3 och 6, 2004/05:So509 (s) yrkande 2, 2004/05:So517 (v) yrkandena 6 och 9, 2004/05:So607 (kd) yrkandena 1 och 3, 2004/05:So610 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 1, 2004/05:So614 (fp) yrkande 2 ligger i linje med den alkoholpolitik som förs. Motionerna får anses åtminstone delvis tillgodosedda med det anförda.

Utskottet delar inte inställningen till alkoholpolitikens inriktning sådan den framförs i motion 2003/04:So422 (m) yrkande 1. Motionsyrkandet avstyrks.

Alkoholförebyggande åtgärder och forskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett antal motionsyrkanden rörande alkoholförebyggande åtgärder och forskning, främst med hänvisning till pågående arbeten inom Statens folkhälsoinstitut samt inom ramen för Alkoholkommitténs uppdrag. Riksdagen bör även avslå ett antal motioner rörande alkoholisk, främst med hänvisning till att regeringen förväntas följa frågan i framtiden.

Jämför reservationerna 3 (m), 4 (v) och 5 (kd).

Motioner

I motion 2003/04:So422 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om förebyggande insatser vad gäller alkoholens skadeverknings (yrkande 4). Motionärerna vill öka de lokala förebyggande insatserna, t.ex. på mödravårdscentraler, barnvårdscentraler, skolor och restauranger. Vidare begärs i motionen ett tillkännagivande om tidig upptäckt av alkoholens skadeverknings (yrkande 5). Motionärerna anför att utbildningen för sjukvårdspersonal inom primärvården måste stärkas för att man tidigt skall kunna upptäcka alkoholrelaterade sjukdomssignaler.

I motion 2004/05:So507 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om behovet av forskning om bruket av alkohol (yrkande 1). Enligt motionärerna behövs det mer forskning om sambandet mellan attityder

i samhället och konsumtionsmönster. Framför allt är det viktigt med ökad kunskap om hur alkohol användningen bland ungdomar skall minskas.

I *motion 2003/04:Sk310 av Lennart Hedquist m.fl. (m)* begärs ett tillkännagivande om betydelsen av alkoholfria miljöer samt vikten av personligt ansvarstagande och effektiva åtgärder för att motverka för hög alkoholkonsumtion och alkoholmissbruk (*yrkande 1*). Vidare begärs i motionen ett tillkännagivande om bättre uppföljning av beräknad faktisk alkoholkonsumtion samt alkoholmissbrukets omfattning samt åtgärder med anledning därav (*yrkande 5*). Motionärerna anför att det är angeläget att Sverige skaffar sig en bättre uppföljning av faktisk alkoholkonsumtion och missbrukets omfattning. Om vi får en ofördelaktig utveckling bör ytterligare åtgärder sättas in, inkluderande en aktiv påverkan inom EU av verksamma åtgärder. Ett likalydande motionsyrkande som yrkande 1 framförs i *motion 2004/05:Sk340 av Lennart Hedquist m.fl. (m)* (*yrkande 2*).

I *motion 2004/05:So607 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd)* begärs ett tillkännagivande om föräldraansvarets betydelse för det alkoholpreventiva arbetet (*yrkande 6*). Motionärerna anför att föräldrar och andra vuxna som har ansvar för barnuppfostran måste stöttas i sin uppgift så att de kan och orkar vara närvarande och delaktiga i de ungas liv och även ge dem en social trygghet.

I *motion 2004/05:So517 av Lars Ohly m.fl. (v)* begärs ett tillkännagivande om en kampanj för minskad alkoholkonsumtion (*yrkande 8*). Enligt motionärerna behövs det kraftfulla insatser för att informera om totalkonsumtionsmodellen och varför det är viktigt att alla minskar sin totala konsumtion av alkohol ur ett folkhälsoperspektiv.

I *motion 2003/04:So395 av Ulla Hoffmann m.fl. (v)* begärs ett tillkännagivande om informationsinsatser till dem som arbetar med barn och unga i socialtjänsten (*yrkande 3*). Motionärerna anför att det, förutom forskningsinsatser när det gäller unga flickor och vuxna kvinnors alkoholvanor och missbruk, även behövs informationsinsatser.

I *motion 2003/04:So427 av Peter Pedersen (v)* begärs ett tillkännagivande om att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att tillsammans med andra berörda organisationer och myndigheter osv. föreslå åtgärder i syfte att minska risken för alkoholmissbruk och skador av alkohol (*yrkande 2*).

I *motion 2003/04:So31 av Kenneth Johansson m.fl. (c)* begärs ett tillkännagivande om att mobilisera föräldraansvaret (*yrkande 2*). I motionen begärs även ett tillkännagivande om åtgärder för att sprida information om alkoholens effekter på den egna hälsan, folkhälsan och samhällsekonomin, för att öka medborgarnas medvetenhet och bl.a. öka alkoholbeskattningsens legitimitet, i anslutning till inköp av alkoholhaltiga varor (*yrkande 4*).

I *motion 2003/04:So35 av Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp)* begärs ett tillkännagivande om att det krävs ekonomiska resurser för att genomföra den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador (*yrkande 1*).

I motion 2003/04:So379 av Lotta N Hedström m.fl. (mp) begärs ett tillkännagivande om att skyndsamt utreda orsaker till och vidta åtgärder för att stävja det ökande ungdomsfylleriet (yrkande 1).

I motion 2003/04:So645 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp) begärs ett tillkännagivande om alkohol och kriminalitet (yrkande 14). I motionen anförs att en av de enskilt viktigaste anledningarna till att minska alkoholkonsumtionen är att mycket våld i samhället är alkoholrelaterat.

I motion 2004/05:So614 av Anita Brodén och Runar Patriksson (fp) begärs ett tillkännagivande om en riktad informationskampanj till ungdomar (yrkande 6).

I motion 2003/04:So448 av Mikael Oscarsson (kd) begärs ett tillkännagivande om att fastställa en nationell strategi mot den ökande alkoholkonsumtionen (yrkande 1). Motionären anför att föräldrar, skola, socialtjänst, polis och andra vuxna som kommer i kontakt med barn och ungdomar i riskzonen måste agera tydligare och sätta gränser. Ett likalydande yrkande framställs i motion 2004/05:Sk448 av samma motionär (yrkande 5).

I motion 2003/04:So231 av Annelie Enochson (kd) begärs ett tillkännagivande om att de riktlinjer som angivits i den nationella handlingsplanen mot alkoholmissbruk för unga människor bör efterlevas (yrkande 1). Ett likalydande yrkande framförs av samma motionär i motion 2004/05:So549 (yrkande 1).

I motion 2003/04:So285 av Tuve Skånberg (kd) yrkas ett tillkännagivande om behovet av insatser för att minska flickors alkoholbruk (yrkande 2). Ett likalydande yrkande framförs av samma motionär i motion 2004/05:So551 (yrkande 3).

I motion 2004/05:So231 av Torsten Lindström (kd) begärs ett tillkännagivande av innebörd att regeringen bör redogöra för de åtgärder som vidtas för att överlag motverka alkoholanvändningen hos unga människor (yrkande 3).

I motion 2003/04:So32 av Christina Axelsson och Cinnika Beiming (s) begärs ett tillkännagivande om riktade informationsinsatser till arbetslivet, kvinnor och barn för att minska alkoholens skadeverkningar.

I motion 2004/05:So319 av Monica Green (s) begärs ett tillkännagivande om det nödvändiga drogförebyggande arbetet och föreningarnas viktiga roll. Motionären anför att det drogförebyggande arbetet måste få en högre status än vad det har i dag.

I motion 2003/04:So546 av Ann-Kristine Johansson och Helena Zakariasén (s) begärs ett tillkännagivande om att upprätta en nationell strategi för att komma till rätta med barns och ungdomars attityd till alkohol och droger.

I motion 2004/05:So344 av Nils-Erik Söderqvist och Agneta Lundberg (s) begärs ett tillkännagivande om förutsättningarna för en handlingsplan mot ökad alkoholkonsumtion. Motionärerna anför att man måste stödja och uppmuntra en folkligt ledd rörelse mot ökad alkoholkonsumtion.

I *motion 2004/05:So587 av Hillevi Larsson m.fl. (s)* begärs ett tillkännagivande om det fortsatta arbetet mot alkoholmissbruk. Motionärerna pekar bl.a. på att Systembolagets roll som konsumentupplysare och drivkraft för sociala projekt måste utvecklas.

I *motion 2003/04:So576 av Anders Bengtsson m.fl. (s)* begärs ett tillkännagivande om behovet av förebyggande insatser för att skapa ett bättre förhållningssätt till alkohol (*yrkande 2*).

I *motion 2003/04:So532 av Nils-Erik Söderqvist och Monica Green (s)* begärs ett tillkännagivande om att låta se över behovet av förebyggande insatser. Motionärerna anser att kommunerna måste satsa på det allmänpreventiva arbetet för att ge alla barn och ungdomar en plattform att stå på, främst när det gäller attityder gentemot alkohol och andra droger.

I *motion 2003/04:So639 av Christer Adelsbo m.fl. (s)* begärs ett tillkännagivande om att belysa vilka informationsinsatser som är mest effektiva när det gäller att förebygga bl.a. alkoholanvändning bland unga (*yrkande 2*).

I *motion 2003/04:So220 av Birgitta Ahlqvist (s)* begärs ett tillkännagivande av innebörd att det behövs en handlingsplan för att motverka barns och ungdomars alkoholdrickande.

I *motion 2003/04:So374 av Christina Axelsson och Hillevi Larsson (s)* begärs ett tillkännagivande om vikten av informationsinsatser till kvinnor om alkoholens skadeverkningar samt om behovet av ökade forskningsinsatser på området kvinnor och alkohol.

Fyra motioner rör alkoläsk.

I *motion 2003/04:So236 av Torsten Lindström (kd)* begärs tillkännagivanden om dels det nödvändiga i att arbeta med att motverka konsumtion av alkoläsk (*yrkande 1*), dels om behovet av att driva ett särskilt arbete för att förebygga ungdomars konsumtion av alkoläsk (*yrkande 2*). Motionären som anser att regeringen har haft en passiv inställning till alkoläsk efterlyser att initiativ tas för att på både nationell och europeisk nivå aktivt motverka alkoläskens intåg. Även i *motion 2004/05:So231 av Torsten Lindström (kd)* begärs ett tillkännagivande om att motverka konsumtionen av alkoläsk (*yrkande 1*). Vidare begärs att regeringen återkommer med en redogörelse för åtgärder som vidtagits för att motverka alkoläsk (*yrkande 2*).

I *motion 2003/04:So231 av Annelie Enochson (kd)* begärs ett tillkännagivande om att försäljningen av ungdomsinriktad sprit bör stoppas (*yrkande 2*). Motionären anför att Systembolagets försäljning av så kallad alkoläsk ökar för varje månad. Ett yrkande med denna innebörd framförs av samma motionär i *motion 2004/05:So549 (yrkande 2)*.

En motion rör följderna av lördagsöppet på Systembolaget.

I *motion 2003/04:So36 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd)* begärs ett tillkännagivande om att en utvärdering av följderna av lördagsöppna systembolag bör genomföras (*yrkande 5*).

Bakgrund och tidigare behandling m.m.

Socialutskottet behandlade senast våren 2003 i *betänkande 2002/03:SoU6 Alkoholfrågor* motioner om alkoholförebyggande arbete och forskning. I sin bedömning (s. 13 f.) anförde utskottet bl.a. följande:

Utskottet anser det oroande att alkoholkonsumtionen bland ungdomar ökar och delar därför i mångt och mycket de uppfattningar som framförs i flertalet av här aktuella motioner. Utskottets inställning är att bl.a. en kraftfull opinionsbildande verksamhet bör leda till ett starkare individuellt ställningstagande när det gäller måttfull alkoholkonsumtion. Med utgångspunkt i de direktiv som Alkoholkommittén givits torde enligt utskottets mening förutsättningarna för att skapa en sådan verksamhet vara goda. Statens folkhälsoinstitut och Svenska Kommunförbundet gör också insatser på området. Utskottet vill vidare framhålla det arbete på lokal nivå som bedrivs för att minska ungdomars alkoholkonsumtion. Utskottet anser det också värdefullt att medel som avsatts i statsbudgeten för att genomföra den nationella handlingsplanen kommer det regionala och lokala alkoholförebyggande arbetet till godo. Motionerna – – – är i allt väsentligt tillgodosedda med det anförda.

Som utskottet redovisat ovan har nyligen en uppföljning av effekterna av lördagsöppet på Systembolaget redovisats. Dessutom bör som utskottet tidigare uttalat konsekvenserna av lördagsöppet fortlöpande följas av Statens folkhälsoinstitut. Motion – – – får härigenom anses tillgodosedd.

Aktuella motioner avstyrktes (ej res.). Riksdagen följde utskottet.

I *proposition 2003/04:161 Alkoholpolitiska frågor* anføres under avsnittet förebyggande insatser, information och opinionsbildning bl.a. följande angående den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador (s. 90 f.):

Huvudinriktningen för alkoholpolitiken är enligt handlingsplanen att stimulera utvecklingen av målinriktade och samordnade förebyggande insatser på kommunal nivå. Förstärkta åtgärder behövs dessutom i form av särskilt stöd för riskgrupper och individer med riskbeteende, vård och behandling, opinionsbildning och information, begränsning av tillgången på och marknadsföringen av alkoholdrycker, kompetensutveckling, uppföljning av konsumtions- och skadeutvecklingen samt alkohol- och preventionsforskning. Förstärkta åtgärder behövs också för att utveckla samarbetet på europeisk och internationell nivå.

Arbetet med att förverkliga handlingsplanens intentioner har nu pågått i snart tre år. Insatserna är av långsiktig karaktär där stora ansträngningar nu görs för att utveckla kompetens, metoder och verksamheter på framför allt lokal och regional nivå. Hittills har ca 290 lokala och regionala samordnare av det alkohol- och drogförebyggande arbetet anställts runt om i landets kommuner och landsting med hjälp av de statliga bidragen.

Statens folkhälsoinstitut har fått regeringens uppdrag att följa upp och utvärdera insatserna i enlighet med den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador. Institutet presenterar också årligen en rapport om länsstyrelsernas och kommunernas tillsyn enligt alkohollagen samt om kommunernas alkohol- och drogförebyggande arbete.

Arbetet med att ta fram en ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador för perioden efter 2005 kommer att påbörjas under hösten för att presenteras för riksdagen under 2005. Fördelarna med att slå ihop alkohol- och narkotikahandlingsplanerna skall även prövas.

Regeringen anför dessutom i *proposition 2003/04:161* att det är viktigt att en dialog om alkoholkonsumtion och dryckesmönster förs vid allmänna hälsoundersökningar och i samband med problem som kan påverkas av hög alkoholkonsumtion. Flera försöksverksamheter har visat att enkla metoder inom primärvården kan leda till minskad alkoholkonsumtion. Enligt *regeringen* borde det därför vara lika naturligt för läkare och sjuksköterskor att diskutera alkoholkonsumtionens påverkan på hälsan som att diskutera matvanors och motionsvanors påverkan. Tyvärr sker detta inte systematiskt och en fortbildning av företagsläkare, primärvårdsläkare och sjuksköterskor är viktig för att de skall kunna genomföra en bra dialog som leder till förändring. För att stimulera en sådan utveckling har *regeringen* beviljat medel till Familjemedicinska institutet för att utveckla och genomföra ett projekt för fortbildning och kunskapsutveckling om riskbruk av alkohol inom primärvården och företagshälsovården.

I syfte att motverka den negativa utvecklingen av alkoholskador och minska den ökade alkoholkonsumtionen och den ökande narkotikaanvändningen samt för att fullfölja genomförandet av narkotikahandlingsplanen och den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador, har *regeringen* i budgetpropositionen för år 2005 anvisat ytterligare 200 miljoner kronor på anslag 14:8 Alkohol- och narkotikapolitiska åtgärder. Enligt *regeringen* bör dessa medel bl.a. bidra till en fortsatt satsning för att förstärka det lokala alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet i landets kommuner (prop. 2004/05:1, utg.omr. 9 s. 97).

Av direktiven för *Alkoholkommittén* (dir. 2001:22) framgår att särskilt prioriterade delmål vid genomförandet av den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador bl.a. är att åstadkomma en alkoholfri uppväxt och att skjuta upp alkoholdebuten.

Alkoholkommittén har givit ut *Tonårsparlören* som innehåller tips på hur föräldrar kan förhålla sig till tonåringar och alkohol. Vidare har som ett led i Alkoholkommitténs arbete med tonårsflickor och alkohol genomförts en konferens med forskare och praktiker i Stockholm den 3 maj 2004. För att få mer kunskap om vad som är risk- och skyddsfaktorer för flickor inbjöds medicinare, socionomer och psykologer samt praktiker verksamma inom olika fält. Konferensen dokumenterades till en konferensrapport – ”Tonårsflickor och alkohol – Ett möte mellan forskare och praktiker”.

Av *regleringsbrevet för 2005 för Statens folkhälsoinstitut* framgår att institutet har fått i uppdrag att följa upp den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador. Uppdraget skall redovisas senast den 30 december 2006.

Myndigheten för skolutveckling har av *regeringen* tillsammans med Statens folkhälsoinstitut och i samråd med Svenska Kommunförbundet fått i uppdrag att vidareutveckla det uppdrag som de redovisat när det gäller alkoholskade-förebyggande insatser i skolan till att också omfatta narkotikaförebyggande insatser. Uppdraget har redovisats i september 2003 i rapporten *Insatser i*

skolan som stärker hälsofrämjande skolutveckling och förebygger alkoholskador och narkotikamissbruk. Rapporten innehåller även en implementeringsplan som utvecklats i samråd med Alkoholkommittén, Mobilisering mot narkotika och Svenska Kommunförbundet. Av *regleringsbrevet för 2005 för Statens folkhälsoinstitut* framgår att institutet skall tillsätta en arbetsgrupp för att uppdatera och genomföra den aktuella implementeringsplanen. Uppdraget skall avrapporteras årligen och slutrapporteras senast den 31 december 2007.

Frågan om konsumtionen av alkohol har i juli 2004 berörts av *statsrådet Morgan Johansson* i fråga för skriftligt svar (2003/04:1377). I svaret har statsrådet bl.a. anfört följande:

Rapporter om en ökad förbrukning av så kallad alkohol är oroande eftersom det troligtvis är ungdomar, och framför allt unga kvinnor, som är de största konsumenterna av dessa produkter. Likaså är det oroande att blanddryckerna, det vill säga destillerad sprit som på olika sätt är smakfatt, förefaller vara en växande marknad.

Regeringen tar frågan om den ökande alkoholkonsumtionen bland ungdomar på yttersta allvar. Att skjuta upp alkoholdebuten är ett prioriterat mål för alkoholpolitiken och ungdomar lyfts fram som den viktigaste målgruppen i den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador och i Alkoholkommitténs arbete.

Det krävs en rad olika insatser på flera områden för att minska ungdomars alkoholkonsumtion. Inte minst är det viktigt att vi lär oss mer om hur unga kvinnors dryckesmönster ser ut och vilka insatser som krävs för att nå dem i det förebyggande arbetet. Inom Alkoholkommittén pågår ett arbete med att göra en kunskapsöversikt om flickors alkoholkonsumtion och dryckesmönster och ta fram en plan för hur ett långsiktigt och strategiskt förebyggande arbete riktat mot unga kvinnor kan bedrivas framför allt på den lokala nivån. Ett forskarseminarium har nyligen genomförts och kontakter har tagits med Nordiska nämnden för alkohol- och drogforskning (NAD) och den grupp som där tillsatts för ett liknande arbete kring flickor och unga kvinnor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser det oroande att alkoholkonsumtionen ökar och delar därför i mångt och mycket de uppfattningar som framförs i flertalet av här aktuella motioner. Utskottet vill härvid särskilt instämma i vad som anförs i motion 2003/04:So645 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 14 om vikten av att begränsa alkoholkonsumtionen för att motverka våld i samhället. När det gäller det alkoholförebyggande arbetet är utskottets inställning alltså att bl.a. en kraftfull opinionsbildande verksamhet bör leda till ett starkare individuellt ställningstagande när det gäller måttfull alkoholkonsumtion. Med utgångspunkt i de direktiv som Alkoholkommittén givits torde enligt utskottets mening förutsättningarna för att skapa en sådan verksamhet vara goda. Statens folkhälsoinstitut och Sveriges kommuner och landsting gör också insatser på området. Särskilt allvarligt ser utskottet på alkoholkonsumtionen bland ungdomar. Utskottet ser därför positivt på det arbete riktat mot ungdomar som bl.a. bedrivs av Alkoholkommittén samt inom ramen för det ovan redovisade uppdraget att vidta alkoholskadeförebyggande insatser i skolan. Utskottet anser det

värdefullt att medel som avsatts i statsbudgeten för att genomföra den nationella handlingsplanen kommer det regionala och lokala alkoholförebyggande arbetet till godo. Utskottet noterar härvid att det under hösten 2004 fanns ca 270 kommunala samordnare anställda med statliga bidrag i ca 180 kommuner och att målsättningen är att samtliga kommuner, och i de större städerna samtliga kommundelar, skall ha en drogsamordnare anställd. Utskottet anser att den samordning av de alkoholpreventiva insatserna i kommunerna som möjliggörs genom samordnarnas arbete är mycket väsentlig för ett framgångsrikt arbete. Dessutom noterar utskottet med tillfredsställelse att regeringen under innevarande år avser att lämna förslag till en ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador. Avslutningsvis vill utskottet peka på Systembolagets roll i det alkoholförebyggande arbetet. Systembolaget bidrar, bl.a. genom sin hemsida (www.systembolaget.se), till att sprida viktig information om alkohol och hälsa. Motionerna 2003/04:Sk310 (m) yrkandena 1 och 5, 2003/04:So31 (c) yrkandena 2 och 4, 2003/04:So32 (s), 2003/04:So35 (mp) yrkande 1, 2003/04:So220 (s), 2003/04:So231 (kd) yrkande 1, 2003/04:So285 (kd) yrkande 2, 2003/04:So374 (s) 2003/04:So379 (mp) yrkande 1, 2003/04:So395 (v) yrkande 3, 2003/04:So422 (m) yrkandena 4 och 5, 2003/04:So427 (v) yrkande 2, 2003/04:So448 (kd) yrkande 1, 2003/04:So532 (s), 2003/04:So546 (s), 2003/04:So576 (s) yrkande 2, 2003/04:So639 (s) yrkande 2, 2003/04:So645 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 14, 2004/05:Sk340 (m) yrkande 2, 2004/05:Sk448 (kd) yrkande 5, 2004/05:So231 (kd) yrkande 3, 2004/05:So319 (s), 2004/05:344 (s), 2004/05:So507 (m) yrkande 1, 2004/05:So517 (v) yrkande 8, 2004/05:So549 (kd) yrkande 1, 2004/05:So551 (kd) yrkande 3, 2004/05:So587 (s), 2004/05:So607 (kd) yrkande 6, 2004/05:So614 (fp) yrkande 6 är i allt väsentligt tillgodosedda med det anförda.

Det torde vara ungdomar, framför allt unga kvinnor, som är de största konsumenterna av alkoholisk. Utskottet ser mycket allvarligt på den ökade konsumtionen av denna dryck. Det är därför viktigt att det arbete som pågår på olika områden och olika nivåer för att skjuta upp alkoholdebuten respektive minska alkoholkonsumtionen bland ungdomar fortgår med oförminskad kraft. Utskottet utgår vidare från att regeringen följer frågan om hur konsumtionen av alkoholisk utvecklas över tiden och återkommer med förslag till åtgärder om så bedöms befogat. Något tillkännagivande med anledning av motionerna 2003/04:So231 (kd) yrkande 2, 2003/04:So236 (kd) yrkandena 1 och 2, 2004/05:So231 (kd) yrkandena 1 och 2 samt 2004/05:So549 (kd) yrkande 2 är dock inte nödvändigt.

Konsekvenserna av lördagsöppet på Systembolaget skall som utskottet uttalat tidigare fortlöpande följas av Statens folkhälsoinstitut. Motion 2003/04:So36 (kd) yrkande 5 får härigenom anses tillgodosedd.

Detaljhandelsmonopolet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett antal motionsyrkanden rörande dels att Systembolagets detaljhandelsmonopol skall avskaffas, dels att det skall gå att göra undantag från Systembolagets detaljhandelsmonopol för bl.a. gårdsförsäljning av vin. Utskottet vidhåller att detaljhandelsmonopolet är ett av de viktigaste inslagen i den svenska alkoholpolitiken och att man därför inte bör medge undantag från detta.

Jämför reservationerna 6 (m), 7 (m), 8 (m), 9 (m) och 10 (m).

Motioner

I *motion 2003/04:So422 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m)* begärs ett tillkännagivande om Systembolagets försäljningsmonopol (*yrkande 3*). Motionärerna anför att det är en oförenlig uppgift att minska tillgängligheten till alkohol och samtidigt gå med vinst, öka servicen och göra tillgängligheten större. Med den inriktning på ett smalt sortiment av storsäljare och en mer begränsad tillgänglighet till kvalitativt bättre viner som har blivit följden av de oförenliga kraven finns det, enligt motionärerna, goda skäl att betrakta Systembolaget som vilken aktör som helst. Systembolagets försäljningsmonopol bör därför på sikt avskaffas. Även i *motion 2004/05:So516 av Maud Ekendahl och Elizabeth Nyström (m)* begärs ett tillkännagivande om att Systembolagets försäljningsmonopol bör avskaffas (*yrkande 2*).

I *motion 2003/04:So541 av Peter Danielsson (m)* begärs ett tillkännagivande om att avveckla Systembolagets detaljhandelsmonopol. Motionären anser, som ett alternativ till detaljhandelsmonopolet, att det är fullt möjligt att bedriva en ansvarsfull alkoholpolitik med ett licensieringssystem. Det är därvid viktigt att ett fungerande kontrollsystem, som exempelvis kontrollerar att licensinnehavarna inte säljer till minderåriga, upprättas.

I *motion 2003/04:Sk348 av Per Bill (m)* begärs ett tillkännagivande om att en parlamentarisk utredning bör tillsättas med uppdrag att utreda den svenska småskaliga produktionen av alkoholdrycker i syfte att kartlägga svårigheter och hinder, samt lämna förslag på hur dessa kan undanröjas (*yrkande 2*). Motionären pekar på svårigheten för småskaliga producenter att etablera sig. Marknaden för dessa ter sig osäker då de till skillnad från sina konkurrenter i andra europeiska länder inte får sälja sina produkter vid gården, s.k. gårdsförsäljning. I stället får de enligt motionären hoppas på tur i någon av de få ofertförfrågningar som Systembolaget har för att köpa in fruktviner.

I *motion 2003/04:So234 av Tobias Billström och Peter Danielsson (m)* begärs ett tillkännagivande om att fabriksförsäljning av egenproducerade spritdrycker bör tillåtas. Ett likalydande yrkande framförs av samma motionärer i *motion 2004/05:So277*. Även i *motion 2004/05:So392 av Tobias Billström m.fl.*

(*m*) (*yrkande 1*) begärs ett liknande tillkännagivande. Vidare begärs i denna motion ett tillkännagivande om att låta Skåne få bli försöksregion för kommersiell provsmakning och fabriksförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker (*yrkande 2*).

I *motion 2004/05:N403 av Christer Nylander m.fl. (fp, kd, m, c)* begärs ett tillkännagivande om en utredning av möjligheterna för besökare på Vin & Sprits verksamhet på Absolut Company i Åhus att få köpa varorna på plats (*yrkande 16*). Motionärerna anför att detta skulle stärka turistnäringen.

I *motion 2003/04:So391 av Gunnar Axén och Stefan Hagfeldt (m)* begärs ett tillkännagivande om behovet av åtgärder för att skapa rättvisa villkor för den svenska bryggerinäringen. Motionärerna anför att Systembolagets beslut att kraftigt begränsa sitt sortiment av bl.a. öl slår mycket hårt mot många små svenska ölbryggerier. En åtgärd kan vara att åtminstone tillåta bryggerierna att få sälja de egna produkterna i anslutning till bryggeriet, s.k. gårdsförsäljning. Ett likalydande yrkande framförs av samma motionärer i *motion 2004/05:So413*.

I *motion 2003/04:So540 av Per Bill m.fl. (m, c)* begärs ett tillkännagivande om gårdsförsäljning av egenproducerat vin. Motionärerna anser att undantag från detaljhandelsmonopolet bör kunna göras vad beträffar gårdsförsäljning av egenproducerat vin. Även i *motionerna 2003/04:So422 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) (yrkande 9)*, *2003/04:So403 av Sten Tolgfors och Per Bill (m)*, *2003/04:So486 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m)* och *2004/05:So276 av Sten Tolgfors (m)* framställs yrkanden om tillåtande av gårdsförsäljning av lokalt framställt vin.

I *motion 2003/04:So204 av Rolf Gunnarsson (m)* begärs ett tillkännagivande om att försäljning av öl och vin bör få ske i livsmedelsaffärer. Ett likalydande yrkande framförs av samma motionär i *motion 2004/05:So225*.

I *motion 2003/04:So392 av Tobias Billström (m)* begärs ett tillkännagivande om att fullt ut tillämpa Romfördragets artikel 28 i fråga om svensk alkoholpolitik och därmed avskaffa de diskriminerande hinder som i dag gäller för distansförsäljning av alkohol till enskild person i Sverige. Motionären pekar på att en tillämpning av artikel 28 förbättrar såväl ålderskontrollen av den som handlar alkohol som möjligheten att få in skattemedel. Ett likalydande yrkande framförs av samma motionär i *motion 2004/05:So202*.

I *motion 2004/05:So459 av Marie Nordén (s)* begärs ett tillkännagivande om försäljning av alkohol i lanthandel. Enligt motionären skulle ett försök med försäljning av Systembolagets produkter i lanthandel vara en viktig fördel för lanthandlare som i dag har det svårt med allt större konkurrens från lågprisbutiker.

I *motion 2003/04:So645 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp)* begärs ett tillkännagivande om Systembolaget (*yrkande 6*). Motionärerna anför att Systembolagets detaljhandelsmonopol måste bevaras. Motivet för Systembolaget är att så långt som möjligt undvika konkurrens och prispress och att

kunna kontrollera handeln. Systembolagets monopol bidrar enligt motionärerna också till att upprätthålla en starkare kontroll av åldersgränser, att försäljning inte sker till missbrukare och att de vinstmedel som bolaget genererar kan användas till vård, rehabilitering och upprustning av socialvården.

Bakgrund och tidigare behandling m.m.

Enligt 5 kap. 1 § alkohollagen (1994:1738) skall det för detaljhandel med spritdrycker, vin och starköl finnas ett särskilt för ändamålet bildat aktiebolag (detaljhandelsbolaget) som staten äger. Av 5 kap. 2 § framgår att endast detaljhandelsbolaget får bedriva detaljhandel med spritdrycker, vin och starköl.

I *betänkande 2002/03:SoU6 Alkoholfrågor*, behandlades senast motionsyrkanden rörande bl.a. gårdsförsäljning av vin. Motionsyrkandena avstyrktes med hänvisning till att detaljhandelsmonopolet är ett av de viktigaste inslagen i den svenska alkoholpolitiken och att det är olämpligt att detta uppluckras på så sätt att t.ex. gårdsförsäljning av vin tillåts (s. 15 f.). Till betänkandet fogades i denna del en reservation från m. Riksdagen följde utskottet.

I Alkoholinförslutredningens ovan redovisade delbetänkande *Var går gränsen? (SOU 2004:86)* anförs att det mot bakgrund av en förändrad alkoholpolitisk situation, främst avseende prisinstrumentet och den ökade alkoholkonsumtionen, bedöms vara av stor vikt att Systembolagets detaljhandelsmonopol behålls. Enligt utredningen skulle försäljning av alkoholdrycker i licensierade butiker, eller i livsmedelsbutiker, öka tillgängligheten till alkoholdrycker med ytterligare stegrad alkoholkonsumtion som följd. Utredningen anför vidare att Systembolagets sociala ansvar, som följer av att det inte drivs av vinstintresse, bör lyftas fram och nyttjas mer i framtiden. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Regeringen (Utrikesdepartementet) har i december 2003 som svar på ett motiverat yttrande om privat införsel av alkohol anfört att förbudet mot distansförsäljning av alkohol till svenska konsumenter enligt den svenska regeringen är förenligt med EG-rätten och även i fortsättningen skall kanaliseras genom det svenska detaljhandelsmonopolet. Regeringen anser att alkohollagens bestämmelser om Systembolagets importservice och skyldighet i förening med de bestämmelser som förhindrar privatpersoner att själva importera alkoholdrycker utgör en reglering som rör själva monolets funktionssätt. Regeringen anser vidare att en prövning av det svenska detaljhandelsmonopolet bör ske mot fördragets artikel 31. Den svenska regleringen kan vid en sådan prövning varken anses diskriminerande eller snedvridda konkurrensen. De begränsningar i handeln som uppstår måste anses vara en nödvändig och naturlig följd av att det föreligger ett detaljhandelsmonopol på den svenska marknaden.

Från *Socialdepartementet* har inhämtats att Europeiska kommissionen har beslutat att stämma Sverige inför EG-domstolen i det ovan nämnda ärendet. Vidare har inhämtats att Högsta domstolen under 2004 har vänt sig till EG-domstolen med en begäran om förhandsavgörande av huruvida det svenska

principiella förbudet för en privatperson att själv föra in alkoholdrycker i annat fall än då denne medföljer transporten som resande är förenligt med gemenskapsrätten, särskilt artiklarna 28, 30, och 31 EG (C-170/04 [ERS2004/90:3]).

Från *Utrikesdepartementet* har inhämtats att Sverige har begärt muntlig förhandling i det ovan nämnda målet om förhandsavgörande men att EG-domstolen ännu inte beslutat i frågan. Det har vidare inhämtats att det kan bli aktuellt med parallell handläggning av detta mål och det kommande målet mellan kommissionen och Sverige.

Statens folkhälsoinstitut har nyligen redovisat ett uppdrag från regeringen som bl.a. innefattar att belysa konsekvenserna av att tillåta provsmakning av alkoholdrycker på tillverkningsställen. I rapporten (dnr 04-0824) anför institutet bl.a. följande:

Alkohollagens förbud att ge alkoholdrycker som gåva är alkoholpolitiskt betingat och utgör en viktig del i ett system för att begränsa alkoholens skadeverkningar. Institutet ser inga alkoholpolitiskt motiverade skäl till varför förbudet skulle luckras upp. Om tillverkare av alkoholdrycker (i dag ca 60 företag) skulle få möjlighet att genom provsmakning marknadsföra sig direkt mot konsumenter skulle marknadstrycket mot konsumenterna öka och vi skulle troligen få se en framtid där företagarna genom allehanda jippon skulle försöka få konsumenterna att köpa just deras produkter. Det är inte en orimlig tanke att gruppen importerande företag (idag ca 750 företag), vilka konkurrerar med tillverkarna, skulle ifrågasätta varför inte också de skulle få samma möjlighet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller att detaljhandelsmonopolet är ett av de viktigaste inslagen i den svenska alkoholpolitiken och att det därför inte bör upphävas. Motionerna 2003/04:So422 (m) yrkande 3, 2003/04:So541 (m) och 2004/05:So516 (m) yrkande 2 avstyrks. Motion 2003/04:So645 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 6 får anses tillgodosedd.

Av samma skäl anser utskottet det olämpligt att detaljhandelsmonopolet luckras upp på så sätt att t.ex. fabriks- eller gårdsförsäljning av sprit eller vin tillåts. Utskottet avstyrker därför även motionerna 2003/04:So234 (m), 2003/04:So391 (m), 2003/04:So403 (m), 2003/04:So422 (m) yrkande 9, 2003/04:So486 (m), 2003/04:So540 (m, c), 2004/05:So276 (m), 2004/05:So277 (m), 2004/05:So392 (m) yrkandena 1 och 2, 2004/05:So413 (m) och 2004/05:N403 (fp, kd, m, c) yrkande 16.

Med den inställning som utskottet har till detaljhandelsmonopolet kan utskottet inte heller ställa sig bakom de krav som framförs i motionerna 2003/04:So204 (m), 2004/05:So225 (m) och 2004/05:So459 (s). Motionerna avstyrks.

Utskottet, som stöder den svenska regeringens ståndpunkt att distansförsäljning inte bör tillåtas, avstyrker motionerna 2003/04:So392 (m) och 2004/05:So202 (m).

Utskottet delar inte motionärens uppfattning i motion 2003/04:Sk348 (m) yrkande 2 att en parlamentarisk utredning bör tillsättas med uppdrag att utreda den svenska småskaliga produktionen av alkoholdrycker i syfte att kartlägga svårigheter och hinder m.m. Motionen avstyrks.

Serveringsbestämmelser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden gällande dels strängare regler för beviljande av serveringstillstånd, dels om att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller risk för människors hälsa skall ges större tyngd vid tillståndsgivningen. Dessutom bör riksdagen avslå motionsyrkanden rörande bl.a. att ändra alkohollagens regler om serveringstider och att återföra ansvaret för tillståndsgivning till länsstyrelsen.

Jämför reservationerna 11 (v), 12 (m), 13 (v), 14 (m), 15 (m) och 16 (m).

Motioner

I motion 2003/04:So577 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) begärs ett tillkännagivande om en uppstramning av serveringstillstånd (yrkande 15). Motionärerna anför att antalet alkoholserveringstillstånd har ökat kraftigt och att en trend har varit att bevilja allt längre öppettider. En generell uppstramning i landets kommuner av serveringstillstånd är angelägen.

I motion 2004/05:So517 av Lars Ohly m.fl. (v) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör följa upp kommunernas tillståndsgivning och återkomma till riksdagen med en redovisning av uppföljningen (yrkande 4). Motionärerna anför att antalet serveringstillstånd och förlängda serveringstider har ökat, vilket innebär en ökad tillgänglighet av alkohol. Den utvecklingen måste följas och inte minst måste kommunernas tillsynsansvar och beslut om serveringstillstånd följas upp. Enligt motionärerna bör regeringen nu följa upp kommunernas tillståndsgivning avseende serveringstillstånd och förlängda serveringstider utifrån ett folkhälsopolitiskt perspektiv och återkomma till riksdagen med en redovisning av resultatet från en sådan uppföljning.

I motion 2003/04:So645 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp) begärs ett tillkännagivande om serveringstillstånd (yrkande 7). Motionärerna, som anser att antalet krogar och platser på krogar sannolikt är för stort, efterlyser en tydligare alkoholpolitisk bedömning av serveringstillstånden.

Tre motioner rör möjligheten att återkalla serveringstillstånd.

I motion 2003/04:So215 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) begärs ett tillkännagivande om behovet av ändring i alkohollagen beträffande återkallande av serveringstillstånd. Motionären anser att kommunerna bör vara generösa

med att ge serveringstillstånd men att de också bör återkalla dessa när restauranger uppenbart bryter mot alkohollagen.

I *motion 2003/04:So569 av Ulla Hoffmann m.fl. (v)* begärs ett tillkännagivande om serveringstillstånd (*yrkande 4*). Motionärerna anser att den tillståndshavare som fällt för brottet olaga diskriminering omedelbart skall få sitt tillstånd indraget och att kommande ansökningar om serveringstillstånd skall behandlas med detta i beaktande. I motionen anförs också att restaurangägare som vägrar att servera funktionshindrade bör kunna få sina serveringstillstånd indragna.

I *motion 2004/05:So334 av Luciano Astudillo och Mariam Osman Sherifay (s)* begärs ett tillkännagivande om att införa en antidiskrimineringsklausul som innebär en automatisk indragning av serveringstillstånd i de fall en näringsidkare inom restaurangbranschen döms för diskriminering.

I två motioner efterlyser motionärerna undantag från eller förenklingar av alkohollagens bestämmelser.

I *motion 2003/04:So485 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m)* begärs ett tillkännagivande om möjligheter till tillfälliga undantag från alkohollagstiftningen. Motionären anför att en lagstiftning som inte medger avsteg vid speciella situationer och under ordnade former snabbt förlorar sin legitimitet. Det bör därför i lagstiftningen införas möjligheter för t.ex. länsstyrelsen att medge olika tillfälliga undantag från alkohollagstiftningen.

I *motion 2004/05:So494 av Bertil Kjellberg och Elisabeth Nyström (m)* begärs en översyn av de regler som styr servering av alkohol och mat. Enligt motionärerna möter näringsidkare inom upplevelseindustrin hinder när de vill ha tillstånd att servera mat och dryck till sina gäster. Regelverket måste moderniseras och vara så obyråkratiskt det någonsin kan vara.

Två motioner rör alkohollagens regler om serveringstider m.m.

I *motion 2003/04:So202 av Rolf Gunnarsson (m)* begärs ett tillkännagivande om att reglerna avseende servering av alkohol bör ändras. Motionären är kritisk till att alkohol inte får serveras före kl. 11.00 och att det fordras att de som serverar alkohol i exempelvis en pub måste ha ett anställningsförhållande med det företag som har serveringstillståndet. Ett likalydande yrkande framförs av samma motionär i *motion 2004/05:So224*.

I *motion 2003/04:So432 av Börje Vestlund (s)* begärs ett tillkännagivande om öppethållande på restauranger till kl. 05.00. Motionären anser att det nu är dags att avskaffa möjligheten att ha öppet till kl. 05.00 eftersom det inte har fört något gott med sig vare sig till branschen som sådan eller dess gäster och framför allt inte till personalen.

I *motion 2004/05:So259 av Magdalena Andersson (m)* begärs ett tillkännagivande om behovet av ändring av alkohollagen vad gäller servering i foajé till teater eller konsertlokal. Motionären anser att vin bör få serveras på teatrar även på andra tider än vid pausen i föreställningen.

I *motion 2004/05:So622 av Torkild Strandberg (fp)* begärs ett tillkännagivande om att återföra beviljandet och kontrollen av serveringstillstånd från kommunerna till länsstyrelserna. Motionären anför att lokalpolitiker, som i dag fattar beslut i dessa frågor, lätt kan utsättas för påtryckningar från tillståndssökare eller tillståndshavare.

I *motion 2003/04:So279 av Lilian Virgin (s)* begärs ett tillkännagivande om behovet av att alkohollagen kompletteras med riktlinjer vid servering av helflaskor med spritdryck. Motionären pekar på att tillståndshavare som väljer att sälja helflaskor med spritdryck har svårt att kontrollera när olägenheter avseende ordning och nykterhet uppstår.

Bakgrund och tidigare behandling m.m.

Enligt 7 kap. 7 § alkohollagen (1994:1738) får serveringstillstånd endast meddelas den som visar att han med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten. Vid tillståndsprövningen skall särskild hänsyn tas till bl.a. om sökanden är laglydig. Av 19 § 4 i samma kapitel följer vidare att tillståndet kan återkallas då de förutsättningar som gäller för meddelande av tillstånd inte längre föreligger.

Av 7 kap. 9 § alkohollagen framgår att serveringstillstånd, även om kraven i 7 och 8 §§ är uppfyllda, får vägras om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Enligt 7 kap. 12 § alkohollagen meddelas tillstånd till servering av spritdrycker, vin och starköl av den kommun där serveringsstället är beläget. Vidare framgår av 7 kap. 8 § 4 stycket alkohollagen att det utan hinder av första och andra styckena (mattvånget) får meddelas tillstånd för servering av vin och starköl i foajé till teater eller konsertlokal. Servering får dock endast ske under pauser i föreställningen.

Enligt 6 kap. 4 § alkohollagen får, om inte tillståndsmyndigheten beslutar annat, servering av spritdrycker, vin och starköl påbörjas tidigast klockan 11.00 och avslutas senast klockan 01.00.

Socialutskottet behandlade senast våren 2003 i *betänkande 2002/03:SoU6 Alkoholfrågor*, motionsyrkanden rörande bestämmelserna kring servering. Utskottet anförde i sin bedömning bl.a. följande (s. 19):

Utskottet vidhåller sin inställning att gällande lagstiftning angående meddelande av tillstånd, innefattande bl.a. en prövning av den sökandes ekonomiska och personliga förhållanden, ger ett tillräckligt skydd mot att personer som gör sig skyldiga till brott erhåller respektive får behålla serveringstillstånd. I sammanhanget vill utskottet även peka på att det är av största vikt att det i kommunerna finns en fungerande tillsyn av efterlevnaden av alkohollagen och att kommunerna använder sig av möjligheterna att återkalla tillstånd där detta är befogat. Motionerna – – – avstyrks.

Vid prövning av tillståndsansökningar skall enligt gällande lagstiftning eventuella alkoholpolitiska olägenheter beaktas. Mot denna bak-

grund anser utskottet att alkohollagens bestämmelser medger att de hänsyn som motionärerna i motionerna – – – efterlyser beaktas. För det fall utvecklingen på alkoholområdet visar att så inte är fallet utgår utskottet från att regeringen följer densamma och återkommer med förslag till lämpliga åtgärder. Något tillkännagivande med anledning av vad som anförs i motionerna är emellertid inte erforderligt. Yrkandena avstyrks.

Utskottet vidhåller att det synes mindre välbetänt att för vissa situationer medge undantag från alkohollagens bestämmelser. Utskottet kan därför inte ställa sig bakom uppfattningarna i motionerna – – – Motionerna avstyrks därför.

Till betänkandet fogades i denna del fyra reservationer (två m och två v och mp gemensamt). Riksdagen följde utskottet.

Socialutskottet behandlade dessförinnan våren 2002 i betänkande 2001/02:SoU6 *Alkoholpolitik*, motionsyrkanden rörande serveringstider, mattvång och servering i teaterfoajéer. Utskottet anförde därvid bl.a. följande (s. 22 f.):

Utskottet vidhåller sin inställning vad beträffar serveringstider och är inte berett att ta initiativ till någon ändring av den aktuella bestämmelsen i 6 kap. 4 § alkohollagen. Utskottet vidhåller även sin inställning att det s.k. mattvånget, dvs. sambandet mellan utskänkning och matservering, är en av de principiellt viktigaste reglerna i den svenska alkohollagstiftningen.

Aktuella motioner avstyrktes. Mot beslutet reserverade sig m. Riksdagen följde utskottet (prot. 2001/02:72–73).

I *proposition 2003/04:161 Alkoholpolitiska frågor* (s. 64) anför regeringen bl.a. följande med anledning av Statens folkhälsoinstituts förslag att det i 6 kap. 4 § alkohollagen bör regleras att den senaste tidpunkten för alkoholserving bör vara 03.00.

Regeringen anser dock att det finns goda skäl som talar emot en absolut senaste serveringstid för hela landet i enlighet med Statens folkhälsoinstituts och, tidigare, Alkoholutredningens förslag. En sådan sluttid skulle, även om den sattes till klockan 03.00, kunna öppna upp för etablering av svartkrogar med ökade skador och ordningsstörningar som följd. Vidare kan utifrån mer principiella överväganden göras gällande att kommunerna, när de har anförtrots uppgiften att ansvara för hanteringen av serveringstillstånd från och med den 1 januari 1995, tidigare var länsstyrelsen tillståndsmyndighet, också måste kunna betros med uppgiften att utifrån lokala förhållanden och variationer besluta om serveringstider.

Frågan om diskriminering inom restaurangbranschen har berörts av *statsrådet Morgan Johansson* i en interpellationsdebatt den 10 december 2004. I debatten (snabbprotokoll 2004/05:48) anförde han bl.a. följande:

I Statens folkhälsoinstituts *Handbok alkohollagen* framhålls diskrimineringsbrott som exempel på sådan brottslighet som kan påverka beslut om tillstånd för servering av alkoholdrycker. Handboken är framtagen som ett stöd för alla som i sin verksamhet berörs av alkohollagen och dess tillämpning. Det är således redan möjligt att återkalla serveringstillståndet om en restauranginnehavare döms för diskriminering.

Jag anser dock att frågan om efterlevnad av gällande bestämmelser för att motverka diskriminering starkare behöver beaktas vid den lämplig-

hetsprövning som kommunerna löpande gör av innehavare av serveringstillstånd. Troligen gäller det att ännu mer öka medvetandet hos kommunerna om diskrimineringsförbuden och dessas inverkan på lämplighetsprövningen.

Att skriva in en antidiskrimineringsklausul i serveringstillstånden leder inte i sig till att den diskriminering som pågår inom krog- och restaurangbranschen stoppas. Fortfarande måste näringsidkaren först ha befunnits vara skyldig till diskriminering innan en prövning kan ske om förutsättningar finns enligt alkohollagen att återkalla serveringstillståndet. – –

Luciano Astudillo frågade mig vad vi kan göra ytterligare, utöver att vi har en ny lagstiftning på plats. Det är väl det jag försöker göra under den här debatten, nämligen att klargöra saker på två håll.

Det ena är att alla näringsidkare skall veta att om ni diskriminerar någon i dörren riskerar ni ert tillstånd. Ni riskerar att få lägga ned hela ert etablissemang. Det är ett ganska kraftfullt budskap faktiskt, som jag tycker ska gå ut från den här debatten.

Den andra delen är riktad till kommunerna och tillståndsmyndigheterna. Där säger vi att om ni får fällande domar när det gäller diskriminering på någon av krogarna i er kommun ska ni också se över tillståndet. Jag vill inte gå så långt att jag säger att det ska vara en automatisk indragning av tillståndet med det argumentet som egentligen inte är rättssäkerhetsargumentet. Det jag talar om är proportionalitetsargumentet, alltså att en sanktion måste stå i proportion till det brott som har begåtts. Därför är jag inte beredd att gå så långt.

Men jag är ändå beredd att säga, som en signal till kommunerna, att får ni en fällande dom i er kommun måste ni också se över tillståndet, precis som ni gör i andra fall när andra brott, till exempel ekonomisk brottslighet, uppdagas på era etablissemang.

Jag tycker att man kan stanna där så länge, pröva lagstiftningen, klargöra signalerna både till näringsidkarna och till kommunerna. Sedan får vi se om det räcker för att flytta fram positionerna på det här område, där jag delar er uppfattning att det här leder till utanförskap, till bitterhet och till motsättningar. Det är förstås en fullständigt orimlig ordning och situation.

Statens folkhälsoinstitut har nyligen redovisat ett uppdrag från regeringen att följa utvecklingen när det gäller sambandet mellan mat- och alkoholserving på serveringsställen med serveringstillstånd och beskriva konsekvenserna av att ta bort det nuvarande kravet på ett kök för allsidig matlagning för rätt till serveringstillstånd (dnr 04-0824). Folkhälsoinstitutet anför sammanfattningsvis att nuvarande bestämmelse med krav på kök för allsidig matlagning (i kombination med krav på mathållning och regler för lokalernas utformning) även i fortsättningen bör vara en nödvändig förutsättning för att kunna komma i fråga för serveringstillstånd. Enligt institutet kompletterar och samspelar dessa regler med bestämmelserna om krav på ordning och nykterhet och bestämmelsen om åldersgränser. Bestämmelserna förstärker varandra och skapar förutsättningar för en god ordning på restauranger.

Utskottets ställningstagande

Vid prövning av tillståndsansökningar skall enligt gällande lagstiftning eventuella olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa beaktas. Mot denna bakgrund anser utskottet att alkoholla-

gens bestämmelser medger att de hänsyn som motionärerna i motionerna 2003/04:So577 (kd) yrkande 15 och 2003/04:So645 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 7 efterlyser beaktas. Någon uppföljning och redovisning av kommunernas tillståndsgivning som efterfrågas i motion 2004/05:So517 (v) yrkande 4 är inte nödvändig enligt utskottets uppfattning. För det fall utvecklingen på alkoholområdet visar att gällande lagstiftning inte förmår att beakta de olägenheter som avses utgår utskottet från att regeringen återkommer med förslag till lämpliga åtgärder. Något tillkännagivande med anledning av vad som anförs i motionerna är emellertid inte erforderligt. Yrkandena avstyrks.

Utskottet vidhåller sin inställning att gällande lagstiftning angående meddelande av tillstånd, innefattande bl.a. en prövning av den sökandes ekonomiska och personliga förhållanden, ger ett tillräckligt skydd mot att personer som gör sig skyldiga till brott erhåller respektive får behålla serveringstillstånd. I sammanhanget vill utskottet även peka på att det är av största vikt att det i kommunerna finns en fungerande tillsyn av efterlevnaden av alkohollagen och att kommunerna använder sig av möjligheterna att återkalla tillstånd där detta är befogat. Motionerna 2003/04:So215 (m), 2003/04:So569 (v) yrkande 4 och 2004/05:So334 (s) avstyrks.

Utskottet vidhåller även att det synes mindre välbetänt att medge undantag från alkohollagens bestämmelser på sätt som föreslås i motion 2003/04:So485 (m). Inte heller behövs det någon översyn av alkohollagen från den utgångspunkt som efterfrågas i motion 2004/05:So494 (m). Motionerna avstyrks därför.

Utskottet anser att alkohollagens regel om starttidpunkt för servering av alkoholdrycker har en väsentlig alkoholpolitisk funktion varför den inte bör upphävas. Vidare anser utskottet att det saknas anledning att ta bort huvudregeln i 6 kap. 3 § fjärde stycket alkohollagen att den som serverar alkohol har ett anställningsförhållande med tillståndsinnehavaren. Motionerna 2003/04:So202 (m) och 2004/05:So224 (m) avstyrks därför. Utskottet anser vidare att det inte är lämpligt att föreskriva en absolut senaste serveringstid och avstyrker därför även bifall till motion 2003/04:So432 (s).

I motion 2004/05:So259 (m) föreslås att möjligheterna att servera alkoholdrycker i foajéer till teater- och konsertlokaler utvidgas. Motionärens förslag förutsätter en utvidgning av möjligheterna till undantag från mattvånget. Mattvånget, dvs. sambandet mellan utskänkning och matsservering, är en betydelsefull regel i den svenska alkohollagstiftningen. Utskottet är inte berett att ta något initiativ till ändring av den aktuella bestämmelsen i 7 kap. 8 § fjärde stycket alkohollagen. Motionen avstyrks.

Genom alkohollagens tillkomst 1995 (prop. 1994/95:89, bet. 1994/95:SoU9, prot. 1994/95:44) övertog kommunerna från länsstyrelserna dels ansvaret för att utreda och besluta om serveringstillstånd, dels ansvaret för administrativa ingripanden. Ett av skälen för överflyttningen var kommunernas bättre kunskap om de lokala förhållandena. Utskottet anser inte att det finns skäl att vidta åtgärder för att återföra ansvaret för åtgärder rörande serveringstillstånd till länsstyrelsen. Motion 2004/05:So622 (fp) avstyrks.

Av 6 kap. 2 § alkohollagen framgår att servering av alkoholdrycker skall ske med återhållsamhet och inte får föranleda olägenheter i fråga om ordning och nykterhet. Vidare följer av 6 kap. 3 § alkohollagen att tillståndsinnehavaren eller av honom utsedd serveringsansvarig person skall utöva tillsyn över försäljningen och vara närvarande under hela serveringstiden. Alkohollagens regelverk ger enligt utskottets uppfattning tillräckliga möjligheter att hantera frågan om försäljning av helflaskor sprit. Att komplettera alkohollagen med riktlinjer som föreslås i motion 2003/04:So279 (s) är därför inte nödvändigt. Frågan bör dock, vilket redan torde vara fallet i dag, följas noga av tillsynsmyndigheterna och ständigt vara aktuell i deras samarbete med restaurangbranschen. Motionen avstyrks.

Försäljning av öl i detaljhandeln m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med delvis bifall till ett flertal motioner ge regeringen till känna vad utskottet anfört om ålderskontrollen i samband med folkölsförsäljning i livsmedelsbutiker. Riksdagen bör vidare avslå motioner om undantag från kravet på att försäljning av folköl skall ske i livsmedelslokal.

Jämför reservationerna 17 (m) och 18 (v) – motiv.

Motioner

I motion 2003/04:So645 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp) begärs ett tillkännagivande om alkoholdrycker i den allmänna handeln (yrkande 8). Enligt motionärerna bör regeringen ta initiativ till en skärpt lagstiftning. Att sälja alkohol till underåriga är ett allvarligt brott och skall enligt motionärerna leda till försäljningsförbud och böter.

I motion 2004/05:So614 av Anita Brodén och Runar Patriksson (fp) begärs ett tillkännagivande om alkoholäsk och andra särskilt för ungdomar inriktade alkoholprodukter i livsmedelshandeln (yrkande 5). Motionärerna pekar på att det under en tid funnits alkoholblandad läskedryck som blivit mycket populär, inte minst bland unga flickor, och som formellt räknas som öl med 3,5 volymprocent. Motionärerna anser det angeläget att regeringen snarast överväger situationen och återkommer till riksdagen med de lagändringar som kan behövas.

I motion 2004/05:So607 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) begärs ett tillkännagivande om att försäljningsförbud bör kunna gälla för butiker som säljer folköl till underåriga personer (yrkande 7). Motionärerna anser att kontrollen över folkölsförsäljning måste förbättras. Försäljningsförbud bör kunna gälla tills vidare och inte som i dag i maximalt 12 månader.

Ett liknande yrkande framställs i motion 2003/04:So36 av Chatrine Påls-son m.fl. (kd) (yrkande 6).

I *motion 2004/05:So350 av Dan Kihlström (kd)* begärs ett tillkännagivande om restriktivare regler samt förbättrad kontroll vad gäller folkölsförsäljning (*yrkande 1*). Motionären anser att regeringen omedelbart måste återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för en förbättrad kontroll samt förslag på åtgärder som kan vidtas mot de butiker och butikskedjor som missköter kontrollen vid folkölsförsäljning. Vidare begärs ett tillkännagivande om att de som säljer öl själva skall ha uppnått myndighetsåldern (*yrkande 2*). Enligt motionären bör detta krav föreskrivas i lag.

Två i allt väsentligt likalydande yrkanden som de två ovan beskrivna framförs av samma motionär i *motion 2003/04:So515 (yrkandena 1 och 2)*.

I *motion 2004/05:So517 av Lars Ohly m.fl. (v)* begärs ett tillkännagivande om en översyn av regelverket och tillsynen avseende alkohol och unga människor (*yrkande 2*). Motionärerna konstaterar att efterlevandet av reglerna för detaljhandeln när det gäller försäljning av folköl är bristfällig. De anser att det behövs en översyn av regelverket och tillsynen när det gäller alkohol och unga, i synnerhet avseende folkölet.

Ett liknande yrkande framställs i *motion 2003/04:So395 av Ulla Hoffmann m.fl. (v) (yrkande 1)*.

I *motion 2003/04:So484 av Tasso Stafilidis och Karin Thorborg (v)* begärs ett tillkännagivande om att ta initiativ till en skärpt lagstiftning för brott mot att sälja alkohol till underåriga (*yrkande 1*). Motionärerna kritiserar livsmedelsbutikernas bristande egentillsyn när det gäller ölförsäljning.

I *motion 2004/05:So287 av Jan Lindholm (mp)* begärs ett tillkännagivande om kommunala alkoholinspektörers möjlighet att kontrollera legitimation. Kommunerna och polismyndigheten ansvarar för den omedelbara tillsynen av alkoholservering och detaljhandel med öl. Motionären anser att kommunens alkoholinspektörer och inte bara polisen bör ha rätt att kontrollera legitimation om en köpare ser misstänkt ung ut.

I *motion 2003/04:So329 av Mikael Damberg och Cinnika Beiming (s)* begärs ett tillkännagivande om att lagstiftningen gällande brott mot att sälja alkohol till underåriga bör ses över.

I *motion 2003/04:So389 av Lilian Virgin (s)* begärs ett tillkännagivande om en översyn av folkölsförsäljning. Enligt motionären kan en tillståndsplikt för försäljning av folköl, som utfärdas av kommunen, vara ett sätt att möta problemet med att förhindra folkölsförsäljning till minderåriga.

I *motion 2004/05:So626 av Ulla Wester (s)* begärs ett tillkännagivande om ålderskontroller vid folkölsförsäljning. Motionären anser att metoder som garanterar en skärpt och tillförlitlig ålderskontroll i samband med folkölsförsäljning bör arbetas fram.

I följande motioner begärs tillkännagivanden om att försäljningen av folköl endast skall få ske på Systembolaget: *2003/04:So471 av Ulrik Lindgren (kd)*, *2004/05:So291 av Ulrik Lindgren (kd)*, *2004/05:So602 av Ragnwi Marcelind (kd)* (*yrkande 1*), *2003/04:So484 av Tasso Stafilidis och Karin Thorborg (v)*

(yrkande 2), 2004/05:So517 av Lars Ohly m.fl. (v) (yrkande 3) och 2003/04:So379 av Lotta N Hedström m.fl. (mp) (yrkande 2).

I motion 2003/04:So251 av Ola Sundell (m) begärs ett tillkännagivande om en ändring i alkohollagen. Motionären anför att alkohollagen bör ändras så att kommunen får medge försäljning av folköl även i lokal med tidsbegränsat tillstånd för hantering av livsmedel enligt 16 § livsmedelsförordningen, när omständigheterna i övrigt kan anses jämförbara med livsmedelshantering i godkända livsmedelslokaler. Motionären syftar på möjligheterna att sälja folköl i t.ex. Svenska Turistföreningens väglöst belägna fjällstugor.

Ett likalydande yrkande framförs av samma motionär i motion 2004/05:So332.

Även i motionerna 2003/04:So256 av Anna Grönlund (fp) och 2004/05:So661 av Berit Högman (s) begärs tillkännagivanden med samma innebörd som ovan.

Gällande rätt m.m.

Enligt 5 kap. 6 § alkohollagen (1994:1738) är detaljhandel med öl, med de inskränkningar som föreskrivs i lagen, tillåten under villkor att verksamheten bedrivs i en lokal som är godkänd som livsmedelslokal enligt bestämmelser vilka meddelats med stöd av 22 § tredje stycket livsmedelslagen (1971:511) samt att försäljning av matvaror bedrivs i lokalen. Den som bedriver detaljhandel med öl skall anmäla verksamheten hos den kommun där försäljningen sker. Vidare skall denne utöva särskild tillsyn (egentillsyn) över försäljningen. För tillsynen skall det finnas ett för verksamheten lämpligt program. Kommunen får enligt 7 kap. 13 § alkohollagen ta ut en avgift för sin tillsyn av dem som bedriver detaljhandel med öl.

Enligt 22 § livsmedelslagen (1971:511) förstås med livsmedelslokal sådan lokal eller annat utrymme i byggnad eller transportmedel, som är avsedd att huvudsakligen användas för stadigvarande hantering av livsmedel, och, under vissa angivna förutsättningar, därtill hörande biutrymme.

Av 23 § samma lag följer att livsmedel inte får hanteras yrkesmässigt i annan lokal än livsmedelslokal, om ej myndighet som regeringen bestämmer ger tillstånd därtill.

Frågor om tillstånd prövas enligt 16 § livsmedelsförordningen (1971:807) av den eller de kommunala nämnder som utövar tillsynen enligt livsmedelslagen. Tillstånd får meddelas för en viss tid eller tills vidare.

Av 3 kap. 8 § alkohollagen följer att öl inte får säljas eller annars lämnas ut till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut alkoholdrycker skall förvissa sig om att mottagaren har uppnått föreskriven ålder.

Enligt 10 kap. 7 § alkohollagen döms bl.a. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet säljer eller utlämnar alkoholdrycker till någon som inte har uppnått föreskriven ålder för olovlig dryckeshantering till böter eller fängelse i högst sex månader.

Föranleder detaljhandel med öl olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller följs inte bestämmelserna i denna lag får kommunen förbjuda den som bedriver försäljningen att fortsätta verksamheten eller meddela honom varning. Förbud meddelas för en tid av sex eller, vid upprepad eller allvarlig förseelse, tolv månader (7 kap. 21 §).

Bestämmelserna om anmälningsplikt för ölförsäljning infördes den 1 juli 2001. I *proposition 2000/01:97* diskuterade regeringen frågan om att i stället återinföra den tidigare gällande tillståndsplikten. Regeringen ställde sig tveksam till i vad mån ålderskontrollen skulle förbättras om tillståndsplikten återinfördes eftersom det inte fanns något belägg för att åldersgränsen respekterades bättre tidigare. Enligt regeringen riskerade ett återinförande av tillståndsplikten att bli ett slag i luften och att medföra ökad kommunal byråkrati.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motioner liknande de nu aktuella, senast i det ovannämnda betänkandet *2002/03:SoU6*. Utskottet anförde i sin bedömning följande (s. 21 f.):

Utskottet vidhåller sitt ställningstagande att en anmälningsplikt är att föredra framför en tillståndsplikt när det gäller bl.a. försäljning av folköl. Motion – – – avstyrks därför.

Utskottet vill ånyo understryka att ett av alkoholpolitikens huvudsyften är att skydda ungdomen från alkoholens negativa sidor och att det därför givetvis är av största vikt för att detta huvudsyfte skall kunna uppnås att åldersgränserna vid försäljning av folköl efterlevs. Kommunernas resurser för tillsyn har förstärkts då dessa sedan den 1 juli 2001 har möjlighet att ta ut en avgift för att finansiera tillsynen. Vidare finner utskottet skäl att framhålla det omfattande arbete på området som utförs av bl.a. Statens folkhälsoinstitut och Alkoholkommittén. Mot denna bakgrund anser utskottet att förutsättningarna för att åldersgränserna vid försäljning av folköl skall efterlevas har förstärkts. Något tillkännagivande med anledning av vad som anförts i motionerna – – – är därför inte nödvändigt. Motionerna avstyrks. – – –

Även om utskottet har förståelse för de specifika bevekelsegrunder som ligger till grund för motionärens krav i motion – – – anser utskottet inte att reglerna i alkohollagen, om vilka krav som bör ställas på en lokal där folköl får säljas, skall luckras upp. Motionen avstyrks därför.

Riksdagen följde utskottet (res. fp och kd samt m).

I december 2002 beslutade *regeringen* att ge *Statens folkhälsoinstitut* i uppdrag att närmare följa folkölsförsäljningens utveckling när det gäller ungdomar samt att utvärdera tillämpningen och effekterna av alkohollagens bestämmelser när det gäller folköl. Uppdraget slutredovisades i en rapport till regeringen i maj 2004: *Folköl och ungdomar*.

Alkoholkommittén genomförde i samverkan med *Statens folkhälsoinstitut* och *Svensk Dagligvaruhandel* under våren 2003 fyra regionala konferenser om folkölsarbetet. Konferenserna utgjorde en start för ökad samverkan på lokal och regional nivå mellan ansvariga parter i frågan.

De ovannämnda aktörerna producerade under 2003 ett nationellt stödmaterial: Lag om leg. Materialet omfattar handböcker till kommunerna, poli-

sen och handeln samt olika butiksmaterial som affischer, dekalerna och särskild information till kassapersonal. Stödmaterialet sprids fortfarande.

Alkoholkommittén, Statens folkhälsoinstitut och Svensk Dagligvaruhandel har under 2004 även genomfört två nationella provköpsstudier i samarbete med Statistiska centralbyrån. Den första undersökningen visade att endast 51,6 % av de knappt 900 butikerna skötte kontrollen av folkölsförsäljning. Stora regionala skillnader kunde konstateras. I Norrbotten kontrollerades åldern i drygt 90 % av försöken medan endast 10 % kontrollerades i Kronoberg. Vid den andra undersökningen begärde endast 45,6 % av knappt 1 500 kontrollerade butiker legitimation.

Enligt Svensk Dagligvaruhandel kommer ytterligare nationella stickprovskontroller att genomföras inom de rikstäckande livsmedelskedjorna som svarar för ca 40 % av butikerna som saluför folköl. Vidare kommer informations- och utbildningsåtgärder att kraftigt förstärkas inom de rikstäckande kedjorna.

I rapporten *Folköl och ungdomar* nämns de olika ålderskontrollundersökningar som gjorts. Enligt Statens folkhälsoinstitut krävs en mer aktiv tillsyn, egentillsyn och påföljdshantering av de administrativa åtgärdsbestämmelserna och av straffsanktionsbestämmelserna i 10 kap. alkohollagen för att en förbättring skall kunna uppnås. Dessutom efterlyses ökade insatser från berörda myndigheter och bättre samverkan, framför allt mellan kommunerna, handeln och de lokala polismyndigheterna, när det gäller att följa och använda bestämmelserna.

Statsrådet Morgan Johansson har den 16 februari 2005 besvarat en fråga för skriftligt svar angående ålderskontroll vid alkoholinköp i dagligvaruhandeln (fråga 2004/05:942). Statsrådet anförde bl.a. att de åtgärder regeringen överväger för att få till stånd en bättre fungerande ålderskontroll kommer att presenteras i den proposition om en ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador som kommer att läggas fram för riksdagen under 2005.

Utskottets ställningstagande

Ett av alkoholpolitikens huvudsyften är att skydda ungdomar från alkoholens negativa sidor. Folköl är ett vanligt berusningsmedel för mycket unga människor. Det är därför av största vikt att åldersgränserna vid försäljning av folköl efterlevs. Under 2001 gjordes vissa ändringar i alkohollagen med syfte att stärka förutsättningarna för att bestämmelserna om åldersgränser skall följas. Ett omfattande arbete på området har vidare genomförts av bl.a. Statens folkhälsoinstitut och Alkoholkommittén. Trots dessa åtgärder visar nyligen genomförda undersökningar att ålderskontrollerna vid folkölsförsäljning i livsmedelsbutiker fortfarande är oacceptabelt bristfälliga. Det är därmed för enkelt att köpa folköl för ungdomar under 18 år. Såsom framgår ovan avser regeringen att i en kommande proposition om ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador presentera de åtgärder som övervägs för att få till stånd en bättre fungerande ålderskontroll. Utskottet ser med stor oro på den

rådande situationen när det gäller folkölsförsäljning till ungdomar och anser det mycket angeläget att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag i frågan. Detta bör riksdagen, med delvis bifall till motionerna 2003/04:So36 (kd) yrkande 6, 2003/04:So329 (s), 2003/04:So379 (mp) yrkande 2, 2003/04:So389 (s), 2003/04:So395 (v) yrkande 1, 2003/04:So471 (kd), 2003/04:So484 (v) yrkandena 1 och 2, 2003/04:So515 ((kd) yrkandena 1 och 2, 2003/04:So645 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 8, 2004/05:So287 (mp), 2004/05:So291 (kd), 2004/05:So350 (kd) yrkandena 1 och 2, 2004/05:So517 (v) yrkandena 2 och 3, 2004/05:So602 (kd) yrkande 1, 2004/05:So607 (kd) yrkande 7, 2004/05:So614 (fp) yrkande 5 och 2004/05:So626 (s), som sin mening ge regeringen till känna.

I motionerna 2003/04:So251 (m), 2003/04:So256 (fp), 2004/05:So332 (m) och 2004/05:So661 (s) begärs att alkohollagen (1994:1738) ändras så att folköl, förutom i livsmedelslokaler, även skall få säljas med sådant tillstånd från berörd kommun som avses i 23 § livsmedelslagen (1971:511). Utskottet känner sympati för de synpunkter som framförs i motionerna och utgår från att frågan analyseras vid en översyn kring regleringen av folkölsförsäljningen. Utskottet är dock inte i nuläget berett att föreslå något initiativ från riksdagens sida. Med det anförda får motionerna anses i vart fall delvis tillgodosedda.

Illegal alkoholförsäljning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör, med hänvisning till en kommande proposition, avslå motioner om skärpt straffrättslig lagstiftning på alkoholområdet.

Motionerna

I *motion 2003/04:So550 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd)* begärs ett tillkännagivande om åtgärder för att skärpa lagstiftningen avseende straff vid tillverkning och försäljning av hembränt. Motionärerna anser att det är hög tid att vidta kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med hembränningen och försäljningen av hembränt till ungdomar. Dessutom bör straffskalan förstärkas.

Ett yrkande av samma innebörd framförs i *motion 2004/05:So545 av Ragnwi Marcelind (kd)*.

I *motion 2004/05:Sk448 av Mikael Oscarsson (kd)* begärs ett tillkännagivande om hårdare straff och upptäcktsrisk (*yrkande 4*). Motionären anser att straffen för langning bör höjas samt att upptäcktsrisken vid alla typer av alkoholbrottslighet bör ökas.

I *motion 2003/04:So31 av Kenneth Johansson m.fl. (c)* begärs ett tillkännagivande om en hårdare tillämpning av befintliga straffbestämmelser, även inom familjekretsen, för langning och olaglig alkoholhantering (*yrkande 3*). Mot-

ionärerna välkomnar regeringens uppfattning att en översyn av straffbestämmelserna i alkohollagen rörande illegal alkoholhantering bör ses över. Motionärerna är kritiska till att det i många fall döms till dagsböter för langning till ungdomar av stora mängder alkohol. Det gäller t.ex. handlare som distribuerar starköl och spritdrycker men även enskilda vuxna utanför familjekretsen. Enligt motionärerna måste praxis på detta område avsevärt skärpas. Dessutom måste det markeras att distribution av hälsovådliga kvantiteter alkohol till närstående inte kan ses som ringa brott och därmed passera utan rättslig påföljd.

Gällande rätt m.m.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet säljer alkoholdrycker utan tillstånd eller annars utan rätt till det döms enligt 10 kap. 2 § alkohollagen (1994:1738) för olovlig försäljning av alkoholdrycker till böter eller fängelse i högst två år. Samma straff kan utdömas för brott mot bestämmelserna om s.k. hembränning och langning till ungdomar i 10 kap. 1 respektive 6 § alkohollagen. Är brottet grovt döms till fängelse i högst fyra år. Vid bedömning av om brott enligt 1 eller 2 § är grovt skall särskilt beaktas om gärningen har utgjort led i en verksamhet som bedrivits yrkesmässigt eller i större omfattning eller har varit inriktad mot ungdomar (10 kap. 3 § samma lag). Enligt 10 kap. 5 § alkohollagen döms den som innehar alkoholdrycker i uppenbart syfte att olovligen sälja dem för olovligt innehav av alkoholdrycker till böter eller fängelse i högst ett år.

I delbetänkandet *Var går gränsen?* (SOU 2004:86) ger den ovannämnda *Alkoholinförelsetredningen* bl.a. en beskrivning av regelverket på alkoholområdet samt redovisar en kartläggning av utvecklingen när det gäller gränshandel, privatinförelse, smuggling och vidareförsäljning av alkohol som förs in över gränserna. I betänkandet redovisas även vad kommunerna gör för att motverka langning och annan otillåten försäljning av alkohol. Utredningen föreslår bl.a. att straffskalorna för grovt brott mot vissa bestämmelser i 10 kap. alkohollagen höjs, att det införs ett förvaringsförbud för alkohol i butikslokaler samt att det ges möjlighet att beslagta t.ex. bilar och mobiltelefoner som använts som hjälpmedel vid brott enligt alkohollagen. Utredningen avser att lämna ytterligare förslag i sitt slutbetänkande.

I den lagrådsremiss som regeringen beslutade om den 17 februari 2005 föreslås att straffskalan för de brott enligt 10 kap. 1 och 2 §§ alkohollagen (1994:1738), dvs. i huvudsak olovlig tillverkning och olovlig försäljning av alkoholdrycker, som är grova och som har begåtts uppsåtligen höjs till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Det strängaste straffet för olovligt innehav av alkoholdrycker föreslås höjas till fängelse i högst två år. Regeringen föreslår vidare att förvaring av alkohol i butiker skall förbjudas och kriminaliseras som olovlig dryckeshantering. Gällande förvaringsförbud för alkohol på serveringsställen kriminaliseras under samma brottsrubricering. Slutligen föreslås att kravet i 10 kap. 5 § alkohollagen på att innehavet av

alkoholdrycker skall vara i *uppenbart* syfte att olovligen sälja dryckerna tas bort.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att de frågor som tas upp i motionerna under detta avsnitt omfattas av Alkoholinförselutredningens uppdrag. Såsom nämnts ovan har regeringen nyligen beslutat om en lagrådsremiss om åtgärder mot illegal alkoholhantering med anledning av utredningens delbetänkande Var går gränsen? I lagrådsremissen föreslås bl.a. att straffskalorna för vissa brott enligt alkohollagen (1994:1738) höjs. En proposition är aviserad inom en snar framtid. Likaså väntas utredningens slutbetänkande inom kort. Enligt utskottets mening bör inte kommande förslag föregripas. I avvaktan härpå avstyrks därför motionerna 2003/04:So31 (c) yrkande 3, 2003/04:So550 (kd), 2004/05:Sk448 (kd) yrkande 4 och 2004/05:So545 (kd).

Alkoholfrågor i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om bl.a. åldersgränser, varningstexter på alkoholförpackningar, definitioner för olika alkoholdrycker, tillverkningsstillstånd och uppgiftsskyldighet för Skatteverket.

Jämför reservationerna 19 (m) och 20 (kd).

Motionerna

I *motion 2003/04:So422 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m)* begärs ett tillkännagivande om åldersgränsen för inköp av alkoholhaltiga drycker (*yrkande 7*). Enligt motionärernas uppfattning bör man överväga att anpassa åldersgränsen nedåt. Det anføres att det är ologiskt att 18-åringar som har rösträtt, skyldighet att fullgöra militärtjänst m.m. inte har rätt att köpa alkohol på Systembolaget förrän vid 20 års ålder.

I *motion 2004/05:So212 av Hillevi Engström (m)* begärs ett tillkännagivande om att Systembolaget bör ändra sina regler så att inte yngre medborgare diskrimineras. Motionären är kritisk till att det förekommer att Systembolaget nekar vuxna medborgare att handla på Systembolaget av den enda anledningen att de varit i sällskap med personer som inte kunnat visa legitimation.

I *motion 2003/04:So284 av Tuve Skånberg (kd)* begärs ett tillkännagivande om varningstexter på starkölsförpackningar, vin- och spritflaskor. Motionären anser att bestämmelser bör införas om att starköl, vin och sprit, på samma sätt som cigarettpaket, skall märkas med varningstexter.

Ett likalydande yrkande framförs av samma motionär i *motion 2004/05:So408*.

I *motion 2003/04:So395 av Ulla Hoffmann m.fl. (v)* begärs ett tillkännagivande om definitionen av alkoholfritt (*yrkande 2*). Motionärerna anser att det behövs en närmare definition av vad som skall få kallas alkoholfritt och att en utredning bör tillsättas för att tydliggöra detta begrepp. Vidare menar motionärerna att Sverige bör införa EU:s gräns för vad som anses som alkoholfritt: 0,50 volymprocent. Detta skulle innebära att lättöl betraktas som en alkoholfri dryck som det då kan vara olagligt att göra reklam för.

I *motion 2004/05:L371 av Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (c)* begärs ett tillkännagivande om att de statliga tillstånden för att starta ett vinproducerande företag bör förenklas (*yrkande 2*). Enligt motionärerna skall både Statens folkhälsoinstitut och Skatteverket pröva frågan. Kraven för att få starta vintillverkning är högre än för att starta andra företag. Motionärerna anför att en särskild granskning inför start av vintillverkande företag kan vara motiverad, men att dagens regler bör förenklas och anpassas till vår omvärld.

I *motion 2004/05:So288 av Jan Lindholm (mp)* begärs att regeringen lägger fram förslag till ändring av alkohollagen. Motionären anser att 8 kap. 2 § alkohollagen bör ändras på så sätt att Skatteverket i likhet med kronofogdemyndigheten bör vara skyldig att underrätta vederbörande tillståndsmyndighet om en tillståndshavare brister i sina skyldigheter att erlagga skatter eller socialavgifter. Kommunens alkoholtillsyn skulle vinna mycket på detta, anför det.

Gällande rätt m.m.

Enligt 2 kap. 2 § alkohollagen (1994:1738) får vin, starköl eller öl inte tillverkas utan tillstånd om det inte gäller tillverkning i hemmet för eget behov. Av 7 kap. 1 § följer att det för tillverkningstillstånd krävs bl.a. att sökanden med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten. Av 3 § samma kapitel följer att det är Statens folkhälsoinstitut som meddelar tillverkningsstånd. Institutet har också utfärdat föreskrifter om vilken utredning som sökanden skall ge in.

I 8 kap. 2 § alkohollagen stadgas att kronofogdemyndigheten skall underrätta vederbörande tillståndsmyndighet om en tillståndshavare brister i sina skyldigheter att erlagga skatter eller socialavgifter. På begäran av en tillsynsmyndighet skall bl.a. skattemyndigheter och andra myndigheter som uppbär eller driver in skatter eller avgifter lämna uppgifter som tillsynsmyndigheten behöver för sin tillståndsprövning eller tillsyn.

I sak likalydande bestämmelser infördes 1982 i den då gällande lagen (1977:293) om handel med drycker. Enligt proposition 1982/82:143 (s. 88 f.) angavs kronofogdemyndigheten som den primära uppgiftslämnaren för att undvika att uppgifter lämnas om samma sak från flera håll. I propositionen påpekades att skattemyndigheter och andra myndigheter som uppbär eller driver in skatter och avgifter ålades skyldighet att lämna uppgifter på begäran, men att det givetvis var angeläget från alkoholpolitisk synpunkt att även de självmant underrättar tillståndsmyndigheten när de träffar på allvarliga fall av

misskötsamhet som inte kan väntas komma fram via kronofogdemyndigheten. Regeringen konstaterade (s. 85) att även om någon uppgiftsskyldighet inte följer av lag eller förordning torde sekretesslagstiftningen inte hindra att nödvändig information lämnas. Enligt 14 kap. 3 § sekretesslagen (1980:100) får en sekretessbelagd uppgift – med vissa angivna undantag – lämnas ut från en myndighet till en annan, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda.

Motionsyrkanden om att sänka alkohollagens åldersgränser har utskottet behandlat vid ett flertal tillfällen, senast i det ovannämnda *betänkandet 2001/02:SoU6*. Utskottet förklarade åter att det inte var berett att ta initiativ till ändring av de aktuella bestämmelserna och avstyrkte yrkandena (s. 19; res. m). Riksdagen följde utskottet.

Senast i det av riksdagen godkända *betänkandet 2002/03:SoU6* behandlade utskottet motionsyrkanden dels om varningstexter på vissa förpackningar, dels om behovet av att tydliggöra begreppet alkoholfritt (s. 22 f.). Utskottet vidhöll sin tidigare redovisade inställning i frågan om krav på varningstexter, dvs. att ett sådant krav sannolikt skulle vara att anse som ett s.k. tekniskt handelshinder. När det gällde definitioner för olika alkoholdrycker konstaterade utskottet att frågan bereddades inom Regeringskansliet. Samtliga motioner avstyrktes (res. kd resp. v).

Statsrådet Morgan Johansson besvarade i mars 2004 en fråga för skriftligt svar om åldersdiskriminering på Systembolaget (fråga 2003/04:955):

Ålderskontrollen är en av Systembolagets viktigaste uppgifter. Enligt alkohollagens bestämmelser får spritdrycker, vin och starköl inte säljas eller lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. Alkoholdrycker får heller inte säljas eller lämnas ut om det finns särskild anledning anta att varan är avsedd att olovligen tillhandahållas någon.

För att rätt kunna bedöma en persons ålder så har Systembolaget antagit en policy där personalen ska begära legitimation av alla som ser ut att vara under 25 år. Den marginalen behöver Systembolagets personal eftersom det är svårt att rätt bedöma en ung människas ålder.

Den situation som Hillevi Engström beskriver, där någon person i sällskapet som ska handla inte kan legitimera sig, är besvärlig att hantera för Systembolagets personal. Om två ungdomar samtidigt kommer in i en butik och det av personalen uppfattas som att båda deltar i köpet är det självklart att personalen begär att båda ska visa legitimation. Det finns en särskild anledning anta att varan är avsedd för båda.

Det är naturligtvis en svår bedömning för Systembolagets personal att snabbt avgöra hur det ligger till i varje enskilt fall. Det är dock viktigt att alkohollagens bestämmelser efterlevs. Någon särskild åtgärd avser jag därför inte att vidta.

I det ovannämnda *betänkandet Var går gränsen? (SOU 2004:86)* resonerar Alkoholinförseletredningen kring alkohollagens åldersgränser. Alltsedan myndighetsåldern sänktes till 18 år har krav framförts om sänkning av åldersgränsen på Systembolaget till samma ålder, bl.a. med hänvisning till bestämmelserna om civilrättsligt ansvar, värnplikt, allmän rösträtt m.m. Enligt utred-

ningens uppfattning väger en restriktiv alkoholpolitik med speciellt uttalat skydd för ungdomen tyngre.

Enligt utredningen har varningstexter på förpackningar som innehåller alkoholdrycker diskuterats i flera länder inom EU, så även i Sverige. Utredningen anser att denna möjlighet bör övervägas, men påpekar att ett sådant initiativ måste utvecklas inom ramen för gemenskapen. Sverige bör aktivt verka för att införa dylika varningstexter.

Enligt uppgift från *Socialdepartementet* avses frågan om definitioner för olika alkoholdrycker att behandlas i en sedan länge aviserad proposition om teknisk sprit m.m. Propositionen kommer att presenteras tidigast våren 2006.

Utskottets ställningstagande

Enligt 3 kap. 8 § första stycket alkohollagen (1994:1738) får spritdrycker, vin och starköl inte säljas eller lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. Utskottet anser fortfarande att denna åldersgräns inte bör sänkas. Motion 2003/04:So422 (m) yrkande 7 avstyrks därmed.

Av tredje stycket i ovannämnda lagrum följer att alkoholdrycker inte får lämnas ut om det finns särskild anledning anta att varan är avsedd att olovligt tillhandahållas någon. Utskottet finner mot bakgrund härav inte heller anledning att ställa sig bakom kraven i motion 2004/05:So212 (m). Även denna motion bör avslås.

När det gäller varningstexter på förpackningar som innehåller alkoholdrycker kan utskottet konstatera att Alkoholinförelseutredningen ställer sig positiv till att Sverige på EU-nivå verkar för att sådana skall införas. Enligt utskottet bör resultatet av utredningens förslag inte föregripas genom något initiativ från riksdagen. Motionerna 2003/04:So284 (kd) och 2004/05:So408 (kd) avstyrks således.

Frågan om definitioner för olika alkoholdrycker bereds fortfarande inom Regeringskansliet. Enligt utskottets mening bör resultatet av detta arbete avvaktas. Motion 2003/04:So395 (v) yrkande 2 avstyrks.

Bestämmelserna om tillståndsprövning enligt alkohollagen (1994:1738) utformades för att tillgodose både Sveriges alkoholpolitiska krav och det dåvarande EES-avtalets krav på icke-diskriminering och objektivitet (prop. 1994/95:89 s. 55 f.). Utskottet anser det rimligt att det för att få tillstånd att tillverka vin, starköl eller öl ställs höga krav på lämplighet, t.ex. när det gäller ekonomisk skötsamhet. Utskottet delar således inte uppfattningen i motion 2004/05:L371 (c) yrkande 2, vilken därmed avstyrks.

Såsom framgår ovan torde det som regel inte vara något som hindrar att Skatteverket på eget initiativ underrättar vederbörande tillståndsmyndighet om en tillståndshavare brister i sina skyldigheter att erlägga skatter eller socialavgifter. Utskottet finner inte tillräckliga skäl att ställa sig bakom kravet i motion 2004/05:So288 (mp) om att ålägga Skatteverket en lagstadgad uppgiftsskyldighet. Även denna motion avstyrks således.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Alkoholpolitikens inriktning (punkt 1)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motion 2003/04:So422 yrkande 1 och avslår motionerna 2003/04:Sk349 yrkandena 1 och 3, 2003/04:So31 yrkandena 1 och 5, 2003/04:So35 yrkande 3, 2003/04:So343 yrkandena 8 och 10, 2003/04:So345 yrkande 25, 2003/04:So407 yrkande 1, 2003/04:So427 yrkandena 1, 3 och 4, 2003/04:So448 yrkandena 2 och 3, 2003/04:So552, 2003/04:So576 yrkande 5, 2003/04:So577 yrkande 13, 2003/04:So645 yrkande 15, 2004/05:K431 yrkande 17 delvis, 2004/05:So337, 2004/05:So393 yrkande 1, 2004/05:So396 yrkande 1, 2004/05:So431 yrkandena 3 och 6, 2004/05:So509 yrkande 2, 2004/05:So517 yrkandena 6 och 9, 2004/05:So607 yrkandena 1 och 3, 2004/05:So610 yrkande 1 och 2004/05:So614 yrkande 2.

Ställningstagande

Det offentliga uppgift är att skapa förutsättningar för enskilt ansvarstagande samt att bistå och värna de medborgare som saknar förutsättningar för att själva ta ansvar. En ny alkoholpolitik kräver därför en kombination av samverkande åtgärder. Svartsprit och kriminalitet måste bekämpas genom förstärkta resurser till bl.a. tullen. Utöver detta måste också alkoholskatterna sänkas. Då minskar vinsterna av kriminell alkoholrelaterad verksamhet. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Alkoholpolitikens inriktning (punkt 1)

av Kenneth Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motion 2003/04:So343 yrkande 8 och avslår motionerna 2003/04:Sk349 yrkandena 1 och 3, 2003/04:So31 yrkan-

dena 1 och 5, 2003/04:So35 yrkande 3, 2003/04:So343 yrkande 10, 2003/04:So345 yrkande 25, 2003/04:So407 yrkande 1, 2003/04:So422 yrkande 1, 2003/04:So427 yrkandena 1, 3 och 4, 2003/04:So448 yrkandena 2 och 3, 2003/04:So552, 2003/04:So576 yrkande 5, 2003/04:So577 yrkande 13, 2003/04:So645 yrkande 15, 2004/05:K431 yrkande 17 delvis, 2004/05:So337, 2004/05:So393 yrkande 1, 2004/05:So396 yrkande 1, 2004/05:So431 yrkandena 3 och 6, 2004/05:So509 yrkande 2, 2004/05:So517 yrkandena 6 och 9, 2004/05:So607 yrkandena 1 och 3, 2004/05:So610 yrkande 1 samt 2004/05:So614 yrkande 2.

Ställningstagande

Eftersom de offentliga instrumenten försvagats anser jag att ny kraft i alkoholpolitiken måste sökas genom att medborgarnas ansvarskänsla och det civila samhället på allvar mobiliseras. Den viktigaste resursen är utan tvivel föräldrars beredskap att ta ett ansvar för att påverka sina barns attityder till alkohol. Samhället får inte heller tveka om att inskräpa det ansvar det innebär att vara förälder. Skolan och föreningslivet är andra strategiska arenor där det attitydpåverkande arbetet måste få en helt annan kvalitet. Jag anser att arbetet med att mobilisera medborgaransvaret i alkoholpolitiken måste intensifieras. Det får inte tappa fart genom exempelvis minskade anslag. Tvärtom behöver insatserna systematiseras. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Alkoholförebyggande åtgärder (punkt 2)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:Sk310 yrkandena 1 och 5, 2003/04:So422 yrkandena 4 och 5, 2004/05:Sk340 yrkande 2 och 2004/05:So507 yrkande 1 samt avslår motionerna 2003/04:So31 yrkandena 2 och 4, 2003/04:So32, 2003/04:So35 yrkande 1, 2003/04:So220, 2003/04:So231 yrkande 1, 2003/04:So285 yrkande 2, 2003/04:So374, 2003/04:So379 yrkande 1, 2003/04:So395 yrkande 3, 2003/04:So427 yrkande 2, 2003/04:So448 yrkande 1, 2003/04:So532, 2003/04:So546, 2003/04:So576 yrkande 2, 2003/04:So639 yrkande 2, 2003/04:So645 yrkande 14, 2004/05:Sk448 yrkande 5, 2004/05:So231 yrkande 3, 2004/05:So319, 2004/05:So344, 2004/05:So517 yrkande 8, 2004/05:So549 yrkande 1, 2004/05:So551 yrkande 3, 2004/05:So587, 2004/05:So607 yrkande 6 samt 2004/05:So614 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi vill öka de lokala förebyggande insatserna vad gäller alkoholens skadeverkningar, t.ex. på mödravårdscentraler, barnavårdscentraler, skolor och restauranger. Utbildningen för sjukvårdspersonal inom primärvården måste stärkas för att man tidigt skall kunna upptäcka alkoholrelaterade sjukdomssignaler. Vi anser vidare att det behövs mer forskning om sambandet mellan attityder i samhället och konsumtionsmönster. Framför allt är det viktigt med ökad kunskap om hur alkoholanvändningen bland ungdomar skall kunna minska. Vi vill även betona betydelsen av alkoholfria miljöer samt vikten av personligt ansvarstagande och effektiva åtgärder för att motverka för hög alkoholkonsumtion och alkoholmissbruk. Vi anser dessutom att det är angeläget att Sverige skaffar sig en bättre uppföljning av faktisk alkoholkonsumtion och missbrukets omfattning. Om vi får en ofördelaktig utveckling bör ytterligare åtgärder sättas in, inkluderande en aktiv påverkan inom EU av verk samma åtgärder. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Alkoholförebyggande åtgärder (punkt 2)

av Elina Linna (v) och Gunilla Wahlén (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:So395 yrkande 3 och 2004/05:So517 yrkande 8 samt avslår motionerna 2003/04:Sk310 yrkandena 1 och 5, 2003/04:So31 yrkandena 2 och 4, 2003/04:So32, 2003/04:So35 yrkande 1, 2003/04:So220, 2003/04:So231 yrkande 1, 2003/04:So285 yrkande 2, 2003/04:So374, 2003/04:So379 yrkande 1, 2003/04:So422 yrkandena 4 och 5, 2003/04:So427 yrkande 2, 2003/04:So448 yrkande 1, 2003/04:So532, 2003/04:So546, 2003/04:So576 yrkande 2, 2003/04:So639 yrkande 2, 2003/04:So645 yrkande 14, 2004/05:Sk340 yrkande 2, 2004/05:Sk448 yrkande 5, 2004/05:So231 yrkande 3, 2004/05:So319, 2004/05:So344, 2004/05:So507 yrkande 1, 2004/05:So549 yrkande 1, 2004/05:So551 yrkande 3, 2004/05:So587, 2004/05:So607 yrkande 6 samt 2004/05:So614 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs kraftfulla insatser för att informera om totalkonsumtionsmodellen och varför det ur ett folkhälsoperspektiv är viktigt att alla minskar sin totala konsumtion av alkohol. Förutom forskningsinsatser när det gäller unga flickor och vuxna kvinnors alkoholvanor och missbruk behövs det även informationsinsatser till dem som arbetar med barn och unga i social-

tjänsten. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Alkoläsk (punkt 3)

av Chatrine Pålsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:So231 yrkande 2, 2003/04:So236 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So231 yrkandena 1 och 2 samt 2004/05:So549 yrkande 2.

Ställningstagande

Systembolagets försäljning av s.k. alkoläsk ökar för varje månad. Jag anser därför att det är nödvändigt att arbeta för att motverka konsumtionen av denna dryck. Härvid behövs särskilda åtgärder för att begränsa och förebygga ungdomars konsumtion. Jag anser att regeringen har en passiv inställning till alkoläsk och efterlyser initiativ både på nationell och europeisk nivå för att aktivt motverka alkoläskens intåg. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Detaljhandelsmonopolet (punkt 5)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:So422 yrkande 3, 2003/04:So541 och 2004/05:So516 yrkande 2 samt avslår motion 2003/04:So645 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att Systembolaget har en oförenlig uppgift att minska tillgängligheten till alkohol och samtidigt gå med vinst, öka servicen och göra tillgängligheten större. Med den inriktning på ett smalt sortiment av storsäljare och en mer begränsad tillgänglighet till kvalitativt bättre viner som har blivit följden av de oförenliga kraven finns det, enligt vår uppfattning, goda skäl att betrakta Systembolaget som vilken aktör som helst. Systembolagets försäljningsmonopol bör därför på sikt avskaffas. Avskaffandet kan ske i två steg. Inledningsvis bör starköl och vin kunna säljas utanför Systembolaget i dag-

ligvaruhandeln med de restriktioner som nu gäller för försäljning av folköl. En sådan lösning förstärker den befintliga handeln genom att skapa ökat underlag för butiker på mindre orter, samtidigt som det inte snedvrider konkurrensen på samma sätt som det nuvarande systemet med utlämningsställen. Bekvämligheten för konsumenterna, inte minst i glesbygd, blir vidare bättre än vad som kan uppnås i ett monopolsystem. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Gårdsförsäljning m.m. (punkt 6)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:So234, 2003/04:So391, 2003/04:So403, 2003/04:So422 yrkande 9, 2003/04:So486, 2003/04:So540, 2004/05:So276, 2004/05:So277, 2004/05:So392 yrkande 1 och 2004/05:So413 samt avslår motionerna 2004/05:So392 yrkande 2 och 2004/05:N403 yrkande 16.

Ställningstagande

Systembolagets beslut att kraftigt begränsa sitt sortiment av bl.a. öl slår mycket hårt mot många små svenska ölbryggerier. En åtgärd kan vara att tillåta bryggerierna att få sälja de egna produkterna i anslutning till bryggeriet, s.k. gårdsförsäljning. Vi anser även att undantag från detaljhandelsmonopolet bör kunna göras vad beträffar egenproducerat vin samt egenproducerade spritdrycker. Således bör gårdsförsäljning samt fabriksförsäljning av dessa drycker tillåtas. Vad gäller alkoholpolitiska aspekter innebär gårdsförsäljning naturligtvis en ökad tillgänglighet. Vi vill dock poängtera att gårdsförsäljningen måste underkastas samma regler och samma tillsyn som annan alkoholförsäljning för att förhindra att alkohol säljs till minderåriga. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Alkohol i livsmedelsaffärer (punkt 7)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:So204 och 2004/05:So225 samt bifaller delvis motion 2004/05:So459.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige bör tillåta försäljning av, i ett första steg, starköl och vin, i livsmedelsaffärer. Försäljningen skall ske under kontroll, liknande den som i dag finns för utskänkning/servering av öl och vin.

När det gäller boende i glesbygdskommuner utgör lanthandeln en mycket viktig och nödvändig förutsättning för möjligheten att bo kvar. Vi anser därför att ett försök med försäljning av Systembolagets produkter i lanthandel bör prövas. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. Distansförsäljning av alkohol (punkt 8)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:So392 och 2004/05:So202.

Ställningstagande

När Sverige blev medlem i Europeiska unionen förband sig vårt land att följa EG-rätten. I artikel 28 i Romfördraget fastslås att medlemsstaterna inte får hindra handel mellan varandra eller införa sådana restriktioner som innebär hinder. I Sverige har vi ett sådant hinder. Vi har ett förbud för privatpersoner mot att importera spritdrycker, vin och starköl, exempelvis via Internet eller postorder. Detta motiveras med att distansförsäljning av alkohol från annat EU-land direkt till konsument i Sverige strider mot folkhälsomålen. Vi anser att Sverige bör fullt ut tillämpa Romfördragets artikel 28 och därmed avskaffa de diskriminerande hinder som i dag gäller för distansförsäljning av alkohol till enskild person i Sverige. En tillämpning av artikel 28 förbättrar såväl ålderskontrollen av de som handlar alkohol som möjligheten att få in skattemedel. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Parlamentarisk utredning (punkt 9)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motion 2003/04:Sk348 yrkande 2.

Ställningstagande

Småskaliga producenter av alkoholdrycker får i Sverige, till skillnad från sina konkurrenter i andra europeiska länder, inte sälja sina produkter vid gården, genom s.k. gårdsförsäljning. De har därför svårt att etablera sig på marknaden. I stället får de hoppas på tur i någon av de få offertförfrågningar som Systembolaget har för att köpa in fruktviner. Vi anser att en parlamentarisk utredning bör tillsättas med uppdrag att utreda den svenska småskaliga produktionen av alkoholdrycker. Utredningens uppdrag bör omfatta att kartlägga svårigheter och hinder samt lämna förslag på hur dessa kan undanröjas. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11. Olägenheter i fråga om ordning och nykterhet (punkt 10)

av Elina Linna (v) och Gunilla Wahlén (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motion 2004/05:So517 yrkande 4 och avslår motionerna 2003/04:So577 yrkande 15 och 2003/04:So645 yrkande 7.

Ställningstagande

Antalet serveringstillstånd har ökat liksom antalet tillstånd med förlängda serveringstider. Detta innebär en ökad tillgänglighet till alkohol. Vi anser att denna utveckling måste följas och inte minst måste kommunernas tillsynsansvar och beslut om serveringstillstånd följas upp. Regeringen bör nu kontrollera kommunernas tillståndsgivning avseende serveringstillstånd och förlängda serveringstider utifrån ett folkhälsopolitiskt perspektiv och återkomma till riksdagen med en redovisning av resultatet från en sådan uppföljning. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12. Lämplighetskravet (punkt 11)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motion 2003/04:So215 och avslår motionerna 2003/04:So569 yrkande 4 och 2004/05:So334.

Ställningstagande

Vi anser att kommunerna bör vara generösa med att meddela serveringstillstånd men att de också bör återkalla dessa när restauranger uppenbart bryter mot alkohollagen. Vi anser inte att alkohollagen är tillräckligt tydlig när det gäller möjligheten att återkalla serveringstillstånd. Lagen bör därför i detta avseende ändras så att den i både formulering och tillämpning motsvarar lagstiftarens avsikt. Detta innebär att lagen måste bli tydligare, genom att den antingen skärps eller mildras. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13. Lämplighetskravet (punkt 11)

av Elina Linna (v) och Gunilla Wahlén (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motion 2003/04:So569 yrkande 4 och avslår motionerna 2003/04:So215 och 2004/05:So334.

Ställningstagande

Vi anser att den tillståndshavare som fälls för brottet olaga diskriminering omedelbart skall få sitt tillstånd indraget och att kommande ansökningar om serveringstillstånd skall behandlas med detta i beaktande. Dessutom anser vi att det i alkohollagen bör regleras att restaurangägare som vägrar att servera funktionshindrade bör kunna få sina serveringstillstånd indragna. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

14. Undantag från alkohollagens bestämmelser m.m. (punkt 12)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:So485 och 2004/05:So494.

Ställningstagande

Vi anser att en lagstiftning som inte medger avsteg vid speciella situationer och under ordnade former snabbt förlorar sin legitimitet. I samband med kulturella eller historiska evenemang är det viktigt att olika län och regioner får möjlighet att visa sin särart. För att underlätta för dessa evenemang vore det naturligt med generella möjligheter för t.ex. länsstyrelsen att medge olika tillfälliga undantag från alkohollagstiftningen. Vi är vidare kritiska till att näringsidkare i dag möter stora hinder när de vill ha tillstånd att servera mat och dryck till sina gäster. Skall denna viktiga näringsgren kunna utvecklas på ett positivt sätt, krävs att dessa regler är anpassade till de nya förhållanden som nu gäller. Regelverket måste moderniseras och präglas av den utveckling som skett inom näringen och vara så byråkratiskt det någonsin kan vara. Vi anser därför att det krävs en översyn av bl.a. alkohollagens regler om serveringstillstånd. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

15. Serveringstider m.m. (punkt 13)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:So202 och 2004/05:So224 samt avslår motion 2003/04:So432.

Ställningstagande

Vi anser att vissa regler kring servering är ålderdomliga och knappast inriktade på att minska alkoholkonsumtionen. Exempel härpå är att alkohol inte får serveras före kl. 11.00 och att det fordras att de som serverar alkohol i exempelvis en pub måste ha ett anställningsförhållande med det företag som har serveringstillståndet. Vi anser att dessa två regler bör avskaffas. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

16. Servering i teater - och konsertfoajéer (punkt 14)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motion 2004/05:So259.

Ställningstagande

Enligt alkohollagen är möjligheten att servera vin och starköl i foajé till teater eller konsertlokal inskränkt till att endast ske under pauser i föreställningen. Då teaterbesökare inte är den målgrupp som främst är i riskzonen för alkoholmissbruk och behöver skyddas anser vi att denna begränsning av serveringstiden är onödig. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

17. Ändrade regler för försäljning av folköl (punkt 18)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:So251, 2003/04:So256, 2004/05:So332 och 2004/05:So661.

Ställningstagande

Yrkesmässig hantering av livsmedel kan genom tillfälligt tillstånd ske i annan lokal än godkänd livsmedelslokal. Alkohollagen (1994:1738) medger dock inte motsvarande undantag beträffande lokalens standard för försäljning av folköl. Detta innebär att även om det tillhandahålls ett brett och omfattande varusortiment, får inte försäljning av folköl ske i samband med livsmedelsförsäljning i t.ex. Svenska Turistföreningens väglöst belägna fjällstugor och andra enkla butikslokaler som kan förekomma i t.ex. yttersta kustbandet. Vi anser att alkohollagen bör ändras så att kommunen även får ta hänsyn till alkoholpolitiska aspekter och medge försäljning av folköl i t.ex. dessa fjällstugor när omständigheterna i övrigt kan anses jämförbara med livsmedelshantering i godkända livsmedelslokaler. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

18. Ändrade regler för försäljning av folköl (punkt 18, motiveringen)

av Elina Linna (v) och Gunilla Wahlén (v).

Ställningstagande

Det pågår för närvarande ett omfattande arbete för att minska regelbördan för små företag. Vi har förståelse för de synpunkter som framförs i motionerna 2003/04:So251, 2003/04:So256, 2004/05:So332 och 2004/05:So661. Motionärernas förslag innebär dock en risk för att regelbördan ökas. Det kan vidare inte uteslutas att nya regler för var folköl får säljas kommer att medföra definitions- och gränsdragningsproblem. Dessutom kan en diskussion uppstå om konkurrensfördelar för dem som tillåts sälja folköl. Vi anser därmed inte att reglerna i alkohollagen, om vilka krav som skall ställas på en lokal där folköl får säljas, bör luckras upp. På den grunden avstyrker vi bifall till motionerna.

19. Åldersgränser (punkt 20)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motion 2003/04:So422 yrkande 7.

Ställningstagande

I Sverige har 18-åringar rätt att rösta och att ta körkort samt skyldighet att fullgöra militärtjänst. Mot denna bakgrund anser vi det ologiskt att man inte har rätt att köpa alkohol på Systembolaget förrän vid 20 års ålder. Detta förhållande medför att unga människor har svårt att ta lagstiftningen på allvar. Enligt vår mening bör åldersgränsen för inköp av alkohol i konsekvensens namn jämföras med myndighetsåldern. Detta bör även gälla vid resandeinförsel av alkohol till Sverige. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

20. Varningstexter (punkt 22)

av Chatrine Pålsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2003/04:So284 och 2004/05:So408.

Ställningstagande

Jag konstaterar med tillfredsställelse att Alkoholinförelutredningen ställer sig positiv till att Sverige på EU-nivå verkar för att varningstexter införs på förpackningar som innehåller alkoholdrycker. Enligt min mening bör regeringen utan dröjsmål inleda sådana diskussioner med företrädare för övriga medlemsstater. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Alkoholpolitikens inriktning (punkt 1)

av Elina Linna (v) och Gunilla Wahlén (v).

Enligt vår mening bör Sverige söka samarbete med andra EU-länder i syfte att påverka EU:s alkoholpolitik i en folkhälsopolitisk riktning. Vi ser positivt på att Sverige och de andra nordiska staterna har enats om en gemensam strategi gentemot EU rörande alkoholpolitiken. Vi anser även att Sverige, genom en mer folkhälsoinriktad alkoholpolitik, aktivt bör stödja Världshälsoorganisationen, WHO, i dess alkoholpolitiska strategi. Vi anser vidare att det, för den som hamnat i missbruk, behövs en betydligt mer samordnad insatskedja där preventivt arbete, behandling och eftervård hänger ihop. Eftersom regeringen i proposition 2003/04:161 Alkoholpolitiska frågor uttalar att det internationella arbetet, främst inom EU och WHO, skall utvecklas och förstärkas och dessutom avser att under året lämna dels en proposition med förslag till åtgärder mot illegal alkoholhantering, dels en ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador avstår vi dock från att nu reservera oss.

2. Alkoholpolitikens inriktning (punkt 1)

av Kenneth Johansson (c).

Överkonsumtion av alkohol är ett stort folkhälsoproblem i nästan hela världen. Jag anser därför att det behövs en fortsatt aktiv hållning från WHO:s sida vad gäller att implementera en alkoholpolitik som bidrar till förbättrad folkhälsa. Jag anser vidare att den traditionella alkoholpolitiken med höga priser och försäljningsmonopol inte skall skrotas bara därför att den inte räcker ända fram. I stället bör man ta krafttag för att förändra alkoholfrågornas status i EU och skapa en mer gynnsam miljö för en restriktiv, svensk alkoholpolitik. Jag anser vidare att det är viktigt att den svenska regeringen och de svenska ledamöterna i Europaparlamentet söker allianser med regeringar, partier och organisationer i andra EU-länder som delar engagemanget i att minimera alkoholmissbruket. Jag noterar att regeringen i proposition 2003/04:161 Alkoholpolitiska frågor uttalar att det internationella arbetet, främst inom EU och WHO, skall utvecklas och förstärkas. Vidare skall Sverige enligt propositionen genom olika initiativ bidra till utvecklingen av en gemenskapsstrategi för att minska alkoholens skadeverkningar inom EU samt aktivt verka för ett ökat informations- och erfarenhetsutbyte inom WHO och EU. Jag anser dessa uttalanden och vad regeringen i övrigt anför om ett fördjupat internationellt

arbete som hoppingivande. Jag avstår därför från att reservera mig, men kommer att följa frågorna noga.

3. Alkoholpolitikens inriktning (punkt 1)

av Jan Lindholm (mp).

Jag anser att regeringen i EU-arbetet skall prioritera skyddsintresset före gemenskapsintresset. Snabb hjälp i form av förslaget till ny konstitution kan inte förväntas på alkoholområdet. Det behövs därför mycket styrka, mycket mod och en solidarisk uppslutning från andra länder, som faktiskt börjar förstå att den ökande alkoholförbrukningen är en tickande bomb när det gäller folkhälsan. Att omedelbart återinföra de införselkvoter som gällde före EU-inträdet i avvaktan på en ny alkoholpolitik är ett måste. Kraftfulla insatser för att minska alkoholens skadeverkningar ger större intäkter än kostnader för samhället. Vidare anser jag att regeringen bör ta initiativ till en studie som samlar in sådan kunskap att det blir möjligt att redovisa effekterna för samhällets totala ekonomi av den förändring i alkoholbeteende som en restriktivare alkoholpolitik leder till. Eftersom regeringen i proposition 2003/04:161 Alkoholpolitiska frågor uttalar att det internationella arbetet, främst inom EU och WHO, skall utvecklas och förstärkas och dessutom avser att under året lämna dels en proposition med förslag till åtgärder mot illegal alkohohlantering, dels en ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador avstår jag dock från att nu reservera mig.

4. Servering av helflaskor sprit (punkt 16)

av Elina Linna (v) och Gunilla Wahlén (v).

Det har blivit vanligare att gäster vill bli serverade hela spritflaskor på restaurang. Detta är inte otillåtet enligt alkohollagen. Spritflaskan kan också kompletteras med drinktillbehör som gör det möjligt för kunden att själv blanda drinkar. Vi är oroade över denna utveckling. Vi avstår från att reservera oss men avser att följa frågan noga.

5. Definitioner för olika alkoholdrycker (punkt 23)

av Elina Linna (v) och Gunilla Wahlén (v).

Frågan om definitioner för olika alkoholdrycker kommer enligt uppgift från Socialdepartementet att behandlas i en sedan flera år tillbaka aviserad proposition om teknisk sprit m.m. Vår inställning är att Sverige bör införa den gräns för vad som skall anses som alkoholfritt som gäller inom EU, nämligen 0,50 volymprocent. Detta skulle innebära att även lättöl kommer att betraktas som alkoholhaltig dryck som det då kan vara olagligt att göra reklam för. Vi förbehåller oss rätten att återkomma om inte regeringen snarast presenterar godtagbara förslag i frågan om definitioner för alkoholdrycker.

6. Uppgiftsskyldighet för Skatteverket (punkt 25)

av Jan Lindholm (mp).

Enligt 8 kap. 2 § alkohollagen (1994:1738) skall kronofogdemyndigheten underrätta tillståndsmyndigheten om en tillståndshavare brister i sina skyldigheter att erlagga skatter eller socialavgifter. Skatteverket har emellertid inte någon sådan skyldighet utan skall lämna uppgifter enbart på begäran av en tillståndsmyndighet. Det finns inget sakligt motiv att lägga ansvaret på en enskild tjänsteman för att information som redan finns i samhällets ägo beaktas vid en bedömning av om ett tillstånd bör återkallas. Enligt min mening skulle kommunernas alkoholtillsyn vinna mycket på om det även för Skatteverket infördes en sådan uppgiftsskyldighet som gäller för kronofogdemyndigheten. Jag finner för närvarande inte tillräckliga skäl att reservera mig, men kommer att följa frågan noga och förbehåller mig rätten att återkomma.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner väckta med anledning av proposition 2003/04:161

2003/04:So31 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en breddad alkoholpolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att mobilisera föräldraansvaret.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en hårdare tillämpning av befintliga straffbestämmelser, även inom familjekretsen, för langning och olaglig alkoholhantering.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att sprida information om alkoholens effekter på den egna hälsan, folkhälsan och samhällsekonomin, för att öka medborgarnas medvetenhet och bl.a. öka alkoholbeskattningens legitimitet, i anslutning till inköp av alkoholhaltiga varor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att knyta internationella allianser i alkoholpolitiken.

2003/04:So32 av Christina Axelsson och Cinnika Beiming (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om riktade informationsinsatser till arbetslivet, kvinnor och barn för att minska alkoholens skadeverkningar.

2003/04:So35 av Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att för att genomföra handlingsplanen krävs ekonomiska resurser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i EU-arbetet skall prioritera skyddsintresset före gemenskapsintresset.

2003/04:So36 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utvärdering av följderna av lördagsöppna systembolag bör genomföras.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kontrollen över folkölsförsäljningen måste förbättras.

Motioner från allmänna motionstiden 2003

2003/04:Sk310 av Lennart Hedquist m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av alkoholfria miljöer samt vikten av personligt ansvarstagande och effektiva åtgärder för att motverka för hög alkoholkonsumtion och alkoholmissbruk.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppföljning av beräknad faktisk alkoholkonsumtion samt alkoholmissbrukets omfattning samt åtgärder med anledning därav.

2003/04:Sk348 av Per Bill (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en parlamentarisk utredning tillsätts med uppdrag att utreda den svenska småskaliga produktionen av alkoholdrycker i syfte att kartlägga svårigheter och hinder, samt lämna förslag på hur dessa kan undanröjas.

2003/04:Sk349 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt bör verka för en gemensam strategi i Nordiska rådet för en restriktiv alkoholpolitik.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till WHO:s alkoholpolitiska arbete.

2003/04:So202 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regelförändring för servering av alkohol.

2003/04:So204 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försäljning av öl och vin.

2003/04:So215 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ändring i alkohollagen (1994:1738) beträffande återkallande av serveringstillstånd.

2003/04:So220 av Birgitta Ahlqvist (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ungdomars dryckesvanor.

2003/04:So231 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de riktlinjer som angivits i den nationella handlingsplanen mot alkoholmissbruk för unga människor efterlevs.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stoppa försäljningen av ungdomsinriktad sprit.

2003/04:So234 av Tobias Billström och Peter Danielsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om fabriksförsäljning av egenproducerade spritdrycker.

2003/04:So236 av Torsten Lindström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det nödvändiga i att arbeta med att motverka konsumtion av alkoholisk.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att driva ett särskilt arbete för att förebygga ungdomars konsumtion av alkoholisk.

2003/04:So251 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ändring av alkohollagen.

2003/04:So256 av Anna Grönlund (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om folkölsförsäljning i lokal där kommunen tidigare har beviljat tidsbegränsat tillstånd för hantering av livsmedel.

2003/04:So279 av Lilian Virgin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att alkohollagen kompletteras med riktlinjer vid servering av helflaskor med spritdryck (helrör).

2003/04:So284 av Tuve Skånberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om varningstexter på starköl, vin och sprit.

2003/04:So285 av Tuve Skånberg (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av insatser för att minska flickors alkoholbruk.

2003/04:So329 av Mikael Damberg och Cinnika Beiming (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över lagstiftningen gällande brott mot att sälja alkohol till underåriga.

2003/04:So343 av Maud Olofsson m.fl. (c):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att systematisera arbetet för att mobilisera medborgaransvaret i alkoholpolitiken.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fortsatt aktiv hållning från WHO:s sida vad gäller att implementera en alkoholpolitik som bidrar till ökad folkhälsa.

2003/04:So345 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp):

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att OECD utreder samhällsekonomiska kostnader som orsakas av alkoholmissbruk.

2003/04:So374 av Christina Axelsson och Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av informationsinsatser till kvinnor om alkoholens skadeverkningar samt om behovet av ökade forskningsinsatser på området kvinnor och alkohol.

2003/04:So379 av Lotta N Hedström m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skyndsamt utreda orsaker till och åtgärder för att stävja det ökande ungdomsfylleriet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om möjligheterna att värna det som återstår av alkoholpolitisk restriktivitet och Systembolagets attraktivitet genom att inlemma försäljning av folköl i Systembolagets hantering.

2003/04:So389 av Lilian Virgin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av folkölsförsäljning.

2003/04:So391 av Gunnar Axén och Stefan Hagfeldt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av åtgärder för att skapa rättvisa villkor för den svenska bryggerinäringen.

2003/04:So392 av Tobias Billström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fullt ut tillämpa Romfördragets artikel 28 i fråga om svensk alkoholpolitik och därmed avskaffa de diskriminerande hinder som i dag gäller för distansförsäljning av alkohol till enskild person i Sverige.

2003/04:So395 av Ulla Hoffmann m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regelverk och kontroll kring försäljning av folköl.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om definitionen av alkoholfritt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om informationsinsatser till dem som arbetar med barn och unga i socialtjänsten.

2003/04:So403 av Sten Tolgfors och Per Bill (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av regeländring för att tillåta gårdsförsäljning av lokalt producerat fruktvin.

2003/04:So407 av Ulla Hoffmann m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alkohol- och narkotikapolitiken ges en inriktning för integration.

2003/04:So422 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholpolitikens inriktning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Systembolagets försäljningsmonopol.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förebyggande insatser vad gäller alkoholens skadeverkningar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tidig upptäckt av alkoholens skadeverkningar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åldersgräns för inköp av alkoholhaltiga drycker.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gårdsförsäljning.

2003/04:So427 av Peter Pedersen (v):

1. Riksdagen begär att regeringen analyserar och utvärderar de sammantagna konsekvenser som EU-medlemskapet medfört för den svenska alkoholpolitiken sedan inträdesåret 1994.
2. Riksdagen begär att regeringen tillsammans med berörda organisationer, myndigheter osv. föreslår åtgärder i syfte att minska risken för alkoholmissbruk och skador av alkohol.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om värdet av att återgå till en restriktiv alkoholpolitik.
4. Riksdagen begär att regeringen analyserar om de från årsskiftet gällande införelsereglerna av alkohol från annat EU-land över huvud taget kan betraktas som en begränsning av alkoholens fria flöde värd att försöka kontrollera efterlevnaden av.

2003/04:So432 av Börje Vestlund (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om öppethållande på restauranger till klockan 05.00.

2003/04:So448 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fastställa en nationell strategi mot den ökande alkoholkonsumtionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att anta en målsättning att minska alkoholkonsumtionen med 20 % på tio år och inrikta politikens samlade kraft för att nå målet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hålla fast vid prisvapnet i alkoholpolitiken.

2003/04:So471 av Ulrik Lindgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försäljningen av folköl endast skall ske på Systembolaget.

2003/04:So484 av Tasso Stafilidis och Karin Thorborg (v):

1. Riksdagen begär att regeringen tar initiativ till en skärpt lagstiftning för brott mot att sälja alkohol till underåriga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försäljningen av folköl endast skall få ske på Systembolaget.

2003/04:So485 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheter till tillfälliga undantag från alkohollagstiftningen.

2003/04:So486 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändringar som gör det möjligt att tillåta gårdsförsäljning av lokalt framställt vin.

2003/04:So515 av Dan Kihlström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om restriktivare regler för folkölsförsäljning samt förbättrad kontroll.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åldersregler för säljarna.

2003/04:So532 av Nils-Erik Söderqvist och Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över behovet av förebyggande insatser.

2003/04:So540 av Per Bill m.fl. (m, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om gårdsförsäljning av egenproducerat vin.

2003/04:So541 av Peter Danielsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avveckla Systembolagets detaljhandelsmonopol.

2003/04:So546 av Ann-Kristine Johansson och Helena Zakariasén (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att upprätta en nationell strategi för att komma till rätta med barns och ungdomars attityd till alkohol och droger.

2003/04:So550 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att skärpa lagstiftningen för straff vid tillverkning och försäljning av hembränt.

2003/04:So552 av Christin Nilsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av svensk alkoholpolitik.

2003/04:So569 av Ulla Hoffmann m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om serveringstillstånd.

2003/04:So576 av Anders Bengtsson m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av förebyggande insatser för att skapa ett bättre förhållningssätt till alkohol.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell samling på alkoholområdet för att åstadkomma en långsiktig och ansvarsfull alkoholpolitik.

2003/04:So577 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att signalsystem under senare år gått i alkoholpositiv anda.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppstramning av serveringstillstånd.

2003/04:So639 av Christer Adelsbo m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att belysa vilken typ av informationsinsatser som är mest effektiva när det gäller att förebygga alkohol- och narkotikaanvändning bland unga.

2003/04:So645 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om Systembolaget.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om serveringstillstånd.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om alkoholdrycker i den allmänna handeln.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om alkohol och kriminalitet.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om punktnykerhet.

Motioner från allmänna motionstiden 2004

2004/05:K431 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

- 17.2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder på områdena narkotika, alkohol och tobak.

2004/05:Sk340 av Lennart Hedquist m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholfria miljöer samt vikten av personligt ansvarstagande och effektiva åtgärder för att motverka för hög alkoholkonsumtion och alkoholmissbruk.

2004/05:SK448 av Mikael Oscarsson (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hårdare straff och upptäcktsrisk.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fastställa en nationell strategi mot den ökande alkoholkonsumtionen.

2004/05:L371 av Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de statliga tillstånden för att starta ett vinproducerande företag förenklas.

2004/05:So202 av Tobias Billström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fullt ut tillämpa Romfördragets artikel 28 i fråga om svensk alkoholpolitik och därmed avskaffa de diskriminerande hinder som i dag gäller för distansförsäljning av alkohol till enskild person i Sverige.

2004/05:So212 av Hillevi Engström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Systembolaget bör ändra sina regler så att inte yngre medborgare diskrimineras.

2004/05:So224 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regelförändring vid servering av alkohol.

2004/05:So225 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försäljning av öl och vin.

2004/05:So231 av Torsten Lindström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholäskan.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med en redogörelse för åtgärder för att motverka alkoholäskan.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minska alkoholanvändningen hos unga människor.

2004/05:So259 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ändring av alkohollagen vad gäller servering i foajé till teater eller konsertlokal.

2004/05:So276 av Sten Tolgfors (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att gårdsförsäljning av fruktvin bör tillåtas.

2004/05:So277 av Tobias Billström och Peter Danielsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om fabriksförsäljning av egenproducerade spritdrycker.

2004/05:So287 av Jan Lindholm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kommunala alkoholinspektörers möjlighet att kontrollera legitimation.

2004/05:So288 av Jan Lindholm (mp):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i alkohollagen i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:So291 av Ulrik Lindgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försäljningen av folköl med 3,5 volymprocent flyttas till Systembolaget.

2004/05:So319 av Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det nödvändiga drog förebyggande arbetet och föreningarnas viktiga roll.

2004/05:So332 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ändring av alkohollagen.

2004/05:So334 av Luciano Astudillo och Mariam Osman Sherifay (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en antidiskrimineringsklausul som innebär en automatisk indragning av serveringstillstånd i de fall en näringsidkare inom restaurangbranschen döms för diskriminering.

2004/05:So337 av Margareta Sandgren m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholpolitiken.

2004/05:So344 av Nils-Erik Söderqvist och Agneta Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om förutsättningarna för en folkresning mot ökad alkoholkonsumtion.

2004/05:So350 av Dan Kihlström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om restriktivare regler samt förbättrad kontroll vad gäller folkölsförsäljning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de som säljer öl själva skall ha uppnått myndighetsåldern.

2004/05:So392 av Tobias Billström m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommersiell provsmakning och fabriksförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta Skåne få bli försöksregion för kommersiell provsmakning och fabriksförsäljning av lokalt producerade alkoholhaltiga drycker.

2004/05:So393 av Kerstin Engle (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU aktivt bör verka för striktare och högre åldersgränser för alkoholinköp och konsumtion.

2004/05:So396 av Nils-Erik Söderqvist m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en förbättrad alkoholpolitik inom EU.

2004/05:So408 av Tuve Skånberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om varningstexter på starköl, vin och sprit.

2004/05:So413 av Gunnar Axén och Stefan Hagfeldt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av åtgärder för att skapa rättvisa villkor för den svenska bryggerinäringen.

2004/05:So431 av Jan Lindholm och Ulf Holm (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs beträffande att kraftfulla insatser för att minska alkoholens skadeverkningar ger större intäkter än kostnader för samhället.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om uppföljning av de totala samhällsekonomiska effekterna av de föreslagna åtgärderna.

2004/05:So459 av Marie Nordén (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försäljning av alkohol i lanthandel.

2004/05:So494 av Bertil Kjellberg och Elizabeth Nyström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av de regler som styr servering av alkohol och mat.

2004/05:So507 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av forskning om bruket av alkohol.

2004/05:So509 av Hillevi Larsson och Christina Axelsson (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att de negativa folkhälsoaspekterna av tobaks- och alkoholkonsumtion lyfts fram och erkänns i EU.

2004/05:So516 av Maud Ekendahl och Elizabeth Nyström (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa systembolagets säljmonopol.

2004/05:So517 av Lars Ohly m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av regelverket och tillsynen avseende alkohol och unga människor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör överväga att föra över folkölsförsäljningen till Systembolaget.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör följa upp kommunernas tillståndsgivning och återkomma till riksdagen med en redovisning av uppföljningen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör söka samarbete med andra EU-länder i syfte att påverka EU:s alkoholpolitik i en folkhälsopolitisk riktning.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en kampanj för minskad alkoholkonsumtion.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nordiskt samarbete för en gemensam strategi avseende alkoholpolitiken.

2004/05:So545 av Ragnwi Marcelind (kd):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med lagförslag som skärper lagstiftningen för straff vid tillverkning av hembränt och försäljning.

2004/05:So549 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att de riktlinjer som angivits i den nationella handlingsplanen mot alkoholmissbruk för unga människor efterlevs.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stoppa försäljningen av sprit riktad till ungdomar.

2004/05:So551 av Tuve Skånberg (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av insatser för att minska flickors alkoholbruk.

2004/05:So587 av Hillevi Larsson m.fl. (s):

Riksdagen begär att regeringen i det fortsatta arbetet mot alkoholmissbruk tar i beaktande vad som anförs i motionen.

2004/05:So602 av Ragnwi Marcelind (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att folkölet bör försäljas på Systembolaget.

2004/05:So607 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholpolitiken inom EU.
3. Riksdagen beslutar att införa ett nytt alkoholpolitiskt mål, i enlighet med förslaget i motionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om föräldraansvarets betydelse i det alkoholpreventiva arbetet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försäljningsförbud bör kunna gälla för butiker som säljer folköl till underåriga personer.

2004/05:So610 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barn och alkohol.

2004/05:So614 av Anita Brodén och Runar Patriksson (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att aktivt söka internationella allianser för att gemensamt verka för att i EU minska alkoholkonsumtionen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alkoholisk och andra särskilt för ungdomar inriktade alkoholprodukter i livsmedelshandeln.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en riktad informationskampanj till ungdomar.

2004/05:So622 av Torkild Strandberg (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återföra beviljandet och kontrollen av serveringstillstånd från kommunerna till länsstyrelserna.

2004/05:So626 av Ulla Wester (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ålderskontroller vid folkölsförsäljning.

2004/05:So661 av Berit Högman (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ändring av alkohollagen.

2004/05:N403 av Christer Nylander m.fl. (fp, kd, m, c):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning av möjligheterna för besökare på Vin & Sprits verksamhet på Absolut Company i Åhus att få köpa varorna på plats.